

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰنِ مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

آموزش قرآن

اجرای آزمایشی

پایه هشتم

دوره اول متوسط

قرآن کتاب انسان سازی است.

امام خمینی (قدس سره)

فهرست

هفتم

سخنی با دبیران و اولیای گرامی

درس اوّل: رستگاری در صلاة است و زکات اجتناب از لغو و ترک سینات

۱۲ جلسه اوّل: سوره مؤمنون (صفحه ۳۴۲ قرآن کریم)

۱۶ جلسه دوم: وقف بر جمله، سوره نور (صفحه ۳۵۵ قرآن کریم)، نامه‌ای از یک پدر به فرزند

درس دوم: باد و خاک و آب و آتش بنده اند

۲۱ جلسه اوّل: سوره فرقان (صفحات ۳۵۹ و ۳۶۰ قرآن کریم)

۲۶ جلسه دوم: تلفظ دو حرف «ح» و «ع»، سوره فرقان (صفحه ۳۶۴ قرآن کریم)

درس سوم: همه عالم جمال طلعت اوست تا که را چشم این نظر باشد

۳۰ جلسه اوّل: سوره شعراء (صفحه ۳۶۷ قرآن کریم)

۳۴ جلسه دوم: تلفظ دو حرف «غ» و «ق»، سوره شعراء (صفحات ۳۷۱ و ۳۷۲ قرآن کریم)

درس چهارم: چون سلیمان از خدا حاجت بخواه والدینت را دعا کن هر پگاه

۳۹ جلسه اوّل: سوره نمل (صفحه ۳۷۸ قرآن کریم)

۴۳ جلسه دوم: تلفظ دو حرف «ص» و «ط»، سوره نمل (صفحه ۳۸۲ قرآن کریم)، انس با قرآن کریم

درس پنجم: ای وارث پیمبر و قرآن و دین بیا

۴۹ جلسه اوّل: سوره قصص (صفحات ۳۸۵ و ۳۸۶ قرآن کریم)

۵۳ جلسه دوم: تلفظ دو حرف «ذ» و «ث»، سوره قصص (صفحات ۳۹۴ و ۳۹۵ قرآن کریم)

درس ششم: معبودهای باطل چون تار عنکبوت اند با یک نسیم ایمان، معدوم و بی ثبوت اند

۵۷ جلسه اوّل: سوره عنکبوت (صفحات ۳۹۶ و ۳۹۷ قرآن کریم)

جلسه دوم: تلفظ دو حرف «ظ» و «ض»، سوره عنکبوت (صفحات ۴۰۱ و ۴۰۲ قرآن کریم)،

۶۱ جایگاه زن در قرآن

درس هفتم: هر روز عمر مشق کن این شعر ناب را فردای مرگ، اول صبح قیامت است

۶۶ جلسه اوّل: سوره روم (صفحات ۴۰۴ و ۴۰۵ قرآن کریم)

۷۰ جلسه دوم: قرائت نماز، سوره لقمان (صفحه ۴۱۱ قرآن کریم)، چگونه مسلمان شدم؟

درس هشتم : راهرو گر صد هنر دارد، توکل بایدش

۷۶ جلسه اول : سورة احزاب (صفحة ۴۱۸ قرآن کریم)

۸۰ جلسه دوم : سورة احزاب (صفحات ۴۲۳ و ۴۲۴ قرآن کریم)، شهریار پرهیزگار

درس نهم : کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست؟ چرا به دانه انسانیت این گمان باشد؟

۸۴ جلسه اول : سورة سبأ (صفحة ۴۲۸ قرآن کریم)

۸۸ جلسه دوم : سورة فاطر (صفحات ۴۳۴ و ۴۳۵ قرآن کریم)، قرآن بخوان

درس دهم : دستور خدا، سلام برتوست ذکر تو و احترام برتوست

۹۲ جلسه اول : سورة یس (صفحة ۴۴۱ قرآن کریم)

۹۶ جلسه دوم : سورة صافات (صفحات ۴۴۹ و ۴۵۰ قرآن کریم)، تفسیر نمونه

درس یازدهم : همنشین تو از تو به باشد تا تو را عقل و دین بیفزاید

۱۰۱ جلسه اول : سورة «ص» (صفحة ۴۵۴ قرآن کریم)

۱۰۵ جلسه دوم : سورة زمر (صفحة ۴۶۰ قرآن کریم)، پرواز به سوی آسمان

درس دوازدهم : یا غافر الخطایا! دریاب بی نوا را یا واهب العطایا! تغییر ده قضا را

۱۰۹ جلسه اول : سورة غافر (صفحة ۴۶۷ قرآن کریم)

۱۱۳ جلسه دوم : سورة غافر (صفحة ۴۷۴ قرآن کریم)، راز سرانگشتان

قرائت و نیایش

۱۱۷ بخشی از مناجات امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام در مسجد کوفه

۱۱۹ فهرست کلمات

دانش آموزان عزیز؛

این کتاب به وسیله «رمزینه‌های سریع پاسخ»، تدریس می‌شود. آیات کتاب درسی به صورت «جمله به جمله و همراه با تکرار» در این رمزینه‌ها آمده است. استفاده از این رمزینه‌ها در کلاس و خارج از کلاس درس توصیه می‌شود.

شما می‌توانید با همکاری معلم محترم، نسبت به تهیه تلاوت‌های قرآن از طریق شبکه ملی مدارس (رشد) به نشانی roshd.ir اقدام کنید.

موجب تشکر و امتنان است که با ارسال نظرات خود از طریق صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ و یا وبگاه <http://quran-dept.talif.sch.ir> ما را در اصلاح و تکمیل هرچه بیشتر برنامه آموزش قرآن یاری کنید.

گروه پژوهش و برنامه‌داری قرآن کریم و عربی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّكِبِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ
لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

سوره ابراهیم علیه السّلام

قرآن کریم از صدر اسلام تاکنون، محور تمامی علوم و معارف اسلامی بوده است. در طول تاریخ اسلام هر نوع تعلیم و تربیت از قرآن آغاز شده و در کنار آن ادامه یافته است.

اولین آیه سوره مبارکه ابراهیم می فرماید: قرآن از سوی خداوند بزرگ نازل شده است تا پیامبر اکرم (ص) با تعلیم آن، مردم را از تاریکی های جهل و خودخواهی به سوی نور معرفت و هدایت و راه سعادت و یکتاپرستی راهنمایی کند.

قرآن کریم تلاوت آیات، تزکیه و تعلیم کتاب و حکمت را از مهم ترین وظایف و مسئولیت های پیامبر اکرم (ص) می داند.

انس با قرآن کریم، قرائت و تلاوت مستمر و روزانه آن، درک معنای عبارات و آیات و تلاش برای تزکیه هر چه بیشتر، به منظور فهم بهتر قرآن و عمل به دستورهای خداوند، همه از ضروری ترین اهداف آموزش قرآن است.

آموزش قرآن، از دیرباز، در آموزش و پرورش به‌عنوان یک موضوع آموزشی مورد توجه بوده، ولی همیشه این آموزش از آنچه سزاوار آخرین کتاب آسمانی است و از لوازم یک برنامه درسی همه‌جانبه می‌باشد، فاصله داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی - بحمدالله - برای احیا و اعتلای این آموزش، تلاش‌های زیادی شده که در چند سال اخیر نیز گسترش و عمق بیشتری یافته است؛ از آن جمله، اهداف آموزش قرآن در دوره‌های مختلف تحصیلی مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به گذشته جامعیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین در کنار آموزش قرائت قرآن - که اولین گام در آشنایی و انس با کتاب الهی است - درک معنا و مفهوم آیات قرآن مورد توجه جدی قرار گرفته است.

از این رو، انتظار می‌رود شما عزیزان نیز با جدیت و تلاش لازم، زمینه آموختن، علاقه و انس هرچه بیشتر دانش‌آموزان را با قرآن کریم فراهم آورید.

در این قسمت نکاتی چند درباره محتوای دروس و روش تدریس و ارزشیابی آن، به اختصار تقدیم می‌شود. به‌منظور آشنایی بیشتر به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید. برای دریافت نسخه الکترونیکی کتاب راهنمای معلم به درگاه chap.sch.ir اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی مراجعه کنید.

محتوای دروس، روش تدریس و ارزشیابی آن

کتاب از ۱۲ درس تشکیل شده است. هر درس از صفحات قرآن کریم، جدول معنای کلمات، تمرین ترجمه ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی و انس با قرآن در خانه تشکیل شده است و طی دو هفته و دو جلسه به روش زیر تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

جلسه اول

الف) موضوع و عنوان درس (تدبر در قرآن)

هر درس با یک یا چند آیه از آیاتی که در بخش قرائت و درک معنا آمده، شروع می‌شود. در این صفحه، یک مصرع یا یک بیت شعر و یا نثر موزون مرتبط با موضوع و عنوان درس آمده است. برای این صفحه علاوه بر درج رمزینه، چند سؤال تدریسی نیز مطرح شده است. خوب است دبیر محترم قبل از پرداختن به بخش قرائت و درک معنا، با طرح این سؤال‌ها، زمینه تدبر دانش‌آموزان در آیات درس را فراهم آورد. برای این بخش، حداکثر ده دقیقه زمان در نظر گرفته می‌شود.

ب) قرائت

۱- خواندن در گروه (بیش‌خوانی آیات): برای جلسه اول هر درس یک صفحه از قرآن کریم انتخاب شده است. از دانش‌آموزان بخواهید این آیات را به هر مقداری که می‌توانند در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانند. برای این فعالیت حدود پنج دقیقه وقت اختصاص دهید. در حین انجام این فعالیت در میان دانش‌آموزان حرکت کنید و به پرسش‌های احتمالی آنها پاسخ دهید.

۲- استماع قرائت آیات : پخش قرائت آیات درس از رمزینه سریع پاسخ و زمزمه دانش آموزان به همراه آن. در قرائت آموزشی، بر هر جمله وقف می‌شود و آن جمله تکرار می‌گردد. دانش آموزان بار اول گوش می‌کنند و بار دوم همراه آن می‌خوانند. در این قسمت نباید صدای دانش آموزان آن قدر بلند باشد که مانع شنیدن قرائت آیات شود.

۳- فردخوانی دانش آموزان : از تعدادی از دانش آموزان بخواهید که هر کدام یک جمله را برای کلاس با قرائتی شبیه قرائت پخش شده بخوانند. جمله‌های هر آیه، با علامت وقف و یا فاصله از یکدیگر جدا شده‌اند. برای این مرحله از تدریس، حدود ۲۵ دقیقه وقت اختصاص دهید.

چند تذکر :

۱- در حین انجام هر یک از مراحل فوق، با دقت به خواندن دانش آموزان گوش دهید تا اشکالات آنها را به روش مناسب تصحیح کنید. انجام این کار چه در زمان تدریس و چه تمرین قرائت بسیار اهمیت دارد.

۲- در این کتاب نیز مانند سال قبل، حروف ناخوانا آبی نوشته شده است. در صورت نیاز برای صحیح خواندن کلمات و ترکیب‌های دارای حروف ناخوانا، نکات ضروری را تذکر دهید.

۳- به دنبال تدریس و تمرین تلفظ صحیح حروف خاص عربی در سال قبل، در این کتاب نیز در چند درس این مطالب یادآوری شده است. با تأکید بر استماع قرائت از رمزینه سریع پاسخ، به روش ساده و مفید، یادگیری تلفظ صحیح این حروف را به دانش آموزان یادآوری کنید تا همه بتوانند حداقل اذکار نماز را صحیح و زیبا تلفظ کنند و به تدریج از توانایی قرائت زیبای قرآن نیز برخوردار شوند.

۴- از دانش آموزان بخواهید آیات را حتماً «جمله به جمله» بخوانند و در پایان هر جمله وقف کنند. در هر آیه، جمله‌ها با کمی فاصله از هم مشخص شده‌اند.

ج) درک معنا

۱- انجام فعالیت‌های یادگیری توسط دانش آموزان : ابتدا خود دانش آموزان در گروه‌های دو یا سه نفره، هر فعالیت را مطابق آنچه در کتاب آمده انجام می‌دهند.

۲- خواندن برای کلاس و تصحیح : پس از انجام هر فعالیت گروهی، با انتخاب معلم، یکی از اعضای گروه، هر ترکیب یا جمله از آن فعالیت را برای کلاس خوانده تا تمرین و در صورت نیاز تصحیح شود.

تذکر مهم : توانایی درک معنای عبارات قرآنی از ترجمه تحت‌اللفظی (کلمه به کلمه توسط خود دانش آموزان) آغاز می‌شود. دبیران محترم ضمن پرهیز کامل از دیکته کردن ترجمه به دانش آموزان، باید بر ترجمه تحت‌اللفظی تأکید داشته و از اصرار بر ترجمه کلی و روان خودداری کنند. دانش آموزان با توجه به توانایی‌های فردی خود به تدریج به ترجمه روان و زیبا دست می‌یابند. به این ترتیب، مهم‌ترین و اولین گام اساسی در کسب توانایی فهم قرآن کریم برداشته می‌شود. ضمناً در همان صفحات قرائت، زیر برخی از کلمه‌ها، ترکیب‌ها و جمله‌ها خط کشیده شده است. به معنای این موارد هم‌زمان با قرائت دانش آموزان اشاره کنید.

د) خانه‌های نورانی

در پایان هر جلسه، مجموعه فعالیت‌هایی به عنوان «خانه‌های نورانی» در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنید. در آغاز جلسه بعد با بررسی تکالیف این بخش، از هر دو بخش قرائت و درک معنای جلسه قبل پرسش به عمل می‌آید. به این ترتیب در آغاز هر جلسه، مطالب جلسه قبل، یادآوری، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

تذکر: با توجه به تقسیمات فوق، حدود ۱۵ دقیقه اول هر جلسه به ارزشیابی مطالب جلسه قبل، نیمی از بقیه زمان به تدریس قرائت و نیمی دیگر به درک معنا اختصاص دارد.

جلسه دوم

برای آموزش قرائت جلسه دوم هر درس، یک صفحه قرآن کریم و همچنین برای درک معنا، فعالیت‌هایی در نظر گرفته شده که به همان روش جلسه اول تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

شناخت قرآن

در پایان برخی از دروس، بخشی برای آشنایی بیشتر با قرآن کریم آمده است. این صفحه حاوی مطالب جذابی درباره قرآن کریم و گاهی نیز شامل داستان‌ها و موضوعات تربیتی درباره آیات آن درس است. دبیر محترم با توجه به شرایط کلاس و میزان توانایی دانش‌آموزان نسبت به دو بخش اصلی آموزش قرآن، یعنی قرائت و درک معنا، می‌تواند به مطالب این بخش نیز بپردازد. بدیهی است که این بخش نباید وقت قابل توجهی از کلاس را به خود اختصاص دهد، حتی در صورت تشخیص دبیر محترم، می‌توان مطالعه آن را به خود دانش‌آموزان واگذار کرد.

ارزشیابی پایانی

علاوه بر ارزشیابی‌های مستمر که در هر جلسه به عمل می‌آید، مطابق آیین‌نامه‌های مربوط، در طی سال در دو نوبت از همه دروس و از جمله درس قرآن، ارزشیابی پایانی به عمل می‌آید. در هر دو نوبت، نیمی از نمره به قرائت (شفاهی) و نیم دیگر به درک معنا (کتبی) اختصاص دارد.

کتاب راهنمای معلم

از آنجا که کتاب آموزش قرآن سال هفتم تا نهم از اهداف، ساختار و روش تدریس و ارزشیابی یکسانی برخوردار است، برای هر سه کتاب، یک کتاب راهنمای معلم تدوین شده است. در این کتاب پس از بیان مباحث کلی، مطالب خاص مربوط به هر یک از این سه کتاب آموزشی، به طور جداگانه آمده است. مطالعه کتاب راهنمای معلم، می‌تواند زمینه توفیق بیشتر شما را فراهم آورد. برای دریافت نسخه الکترونیکی کتاب راهنمای معلم به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی chap.sch.ir مراجعه کنید.

سخنی با دانش آموزان عزیز

دانش آموزان عزیز، سلام گرم ما را پذیرا باشید، ورود شما را به پایه هشتم تحصیلی خوشامد می‌گوییم. اهداف، چارچوب و روش‌های آموزشی این کتاب مانند کتاب سال قبل است. سعی کنید در کلاس و خارج از کلاس، فعالیت‌های آموزشی را با جدیت و نظم انجام دهید تا ضمن ارتقای شایستگی‌ها و مهارت‌های قرآنی خود، هرچه بیشتر با قرآن مأنوس شوید.

هر درس این کتاب از بخش‌های مختلفی تشکیل شده که توضیح مختصر آنها به شرح زیر است:

۱- موضوع درس (تدبر در قرآن): هر درس با یک موضوع و پیام قرآنی شروع می‌شود. این آیه یا پیام قرآنی را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ضمن کامل کردن ترجمه آن در بخش درک معنا، درباره سؤال‌های مطرح شده با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

۲- قرائت آیات: اولین بخش هر جلسه، قرائت آیات است. در این بخش، سعی بر آن است که با تمرین قرائت آیات، توانایی و مهارت شما در قرائت قرآن بیشتر شود تا بتوانید قرآن را صحیح، روان و زیباتر بخوانید. رمزینه‌های سریع پاسخ شامل متن و قرائت آیات در اختیار شما قرار دارد تا با دیدن و شنیدن آن، از صوت زیبای قرآن لذت ببرید و بر مهارت خود در قرائت قرآن بیفزایید.

۳- درک معنا: همچون سال قبل در هر جلسه پس از تمرین قرائت، فعالیت‌هایی برای آموزش درک معنای قرآن ارائه شده است. این بخش در کلاس درس، در گروه‌های دو نفره دانش آموزان و زیر نظر و با هدایت دبیر محترم انجام می‌شود.

۴- خانه‌های نورانی: این تمرین را در منزل به‌طور مرتب و با علاقه انجام دهید تا با یاری خدا به تدریج ضمن انس با قرآن کریم بر مهارت خود در قرائت قرآن و فهم معنای عبارات قرآنی بیفزایید.

۵- شناخت قرآن: مسلمانان، از زمان پیامبر(ص) تاکنون همیشه به قرآن عشق و علاقه خاصی داشته‌اند و هر کسی سعی کرده به شکلی در قالب شعر، هنر، نوشتن کتاب‌های لغت، تفسیر و... این علاقه را نشان دهد. در این بخش از کتاب، برای شما مطالب گوناگون و جالبی که نشان‌دهنده عظمت قرآن و علاقه مسلمانان و حتی غیرمسلمانان به قرآن است، ارائه شده است.

مؤلفان کتاب برای شما توفیق و انس بیشتر با قرآن کریم را آرزو دارند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ﴿٢﴾
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

رستگاری در صلاوة است و زکات
اجتناب از لغو و ترک سیئات

فعالیت

آیات ۱ تا ۴ سوره مؤمنون را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تدبر

- با توجه به آیات، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:
- ۱- شرط رستگاری و موفقیت مؤمنان در زندگی چیست؟
  - ۲- نمونه‌هایی از اعمال «لغو» را بیان کنید؛ چرا باید از آنها پرهیز کرد؟

حفظ

چهار آیه اول سوره مؤمنون را از حفظ بخوانید.

۱- «تدبر» یعنی تفکر و اندیشه در یک آیه یا یک عبارت از قرآن کریم. تدبر از یک سو زمینه دریافت نکته‌های دقیق‌تر و ظریف‌تر یک آیه را فراهم می‌کند و از سوی دیگر موجب اثرپذیری قلب آدمی از کلام الهی در زندگی می‌شود. تدبر دارای سطوح و مراحل مختلف است. اولین سطح تدبر، با دقت در آیات و معنای آنها قابل دستیابی است. هر درس با یک موضوع و یک یا چند سؤال تدبری آغاز می‌شود. با کمک معلم خود درباره این پرسش‌ها و پاسخ آنها گفت‌وگو کنید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از رمزینه سریع پاسخ گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورةُ الْمُؤْمِنُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۱ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ۲
 ۲ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۳ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ
 ۳ ۴ وَالَّذِينَ هُمْ لِأُزْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ ۵ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ
 ۴ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۶ فَمَنْ ابْتغَىٰ
 ۵ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۷ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ
 ۶ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۸ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۹
 ۷ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۱۰ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا
 ۸ خَالِدُونَ ۱۱ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۱۲
 ۹ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۱۳ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ
 ۱۰ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا
 ۱۱ فَكَسَّوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَارَكُ اللَّهُ
 ۱۲ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۱۴ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ۱۵
 ۱۳ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ۱۶

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴

درک معنا

فعالیت اول

فروتن، انجام دهنده، بیهوده

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

معنا	کلمه	ردیف
روی گردان	مُعْرِض	۴
...	فَاعِل	۵

معنا	کلمه	ردیف
رستگار شد (شدند)	أَفْلَحَ	۱
متواضع	خَاشِع	۲
....، سخن و کار بیهوده	لُغْو	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌ها را بنویسید.

۱- فِي صَلَاتِهِمْ :

۲- عَنِ اللُّغْوِ :

۳- لِلزَّكَاةِ :

نکته: گاهی کلمه‌ای که در یک جمله قرآنی به صورت جمع آمده، بهتر است در فارسی مفرد معنا شود؛ مانند: فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ در نمازشان خاشع (فروتن) هستند.

تمرین

این دو جمله را معنا کنید.

۲- وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

... .. هستند.

۱- عَنِ اللُّغْوِ مُعْرِضُونَ

... .. هستند.

الف) ترجمه آیات ۱ تا ۵ سورة مؤمنون را کامل کنید. خوب است این آیات را حفظ کنیم و همیشه در زندگی به آنها توجه داشته تا رستگار شویم.

۱- قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ: ... ..

۲- الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ: ... .. هستند.

۳- وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ: ... ..

۴- وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ: و ... .. زکات می دهند.

ب) در صفحه ۳۴۹ قرآن کریم دو عبارت بسیار شبیه به هم آمده است که از دعاهای قرآنی هستند. یکی از آنها را نوشته و معنا کنید. سعی کنید این دعای زیبای قرآنی را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

سایم قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۲ تا ۳۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۴۹ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خازنهای نورانی

۱- همان طور که ملاحظه می کنید بهتر است گاهی کلمه ای را که فعل نیست به صورت فعل معنا کنیم؛ مانند: لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ: برای زکات انجام دهنده هستند. ← زکات (را) می دهند.

یادآوری و تمرین وقف بر جمله

برای آسان شدن خواندن متن قرآن، عبارات آن با علائمی تقسیم بندی شده است که عبارت اند از :
 ۱- علامت شماره آیه که در آخر آیه قرار دارد و شایسته است که برای تجدید نفس، بر آن توقف کنیم.
 مانند :

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ﴿٢﴾
 وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

۲- علائم وقف در بین آیاتی که دارای چند جمله بوده و شایسته است که بر آنها نیز توقف کنیم.
 این علائم، حروف ریزی است که بالای کلمات قرآن نوشته شده و پرکاربردترین آنها عبارت اند از :

ط ج ز

مانند : فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ج

وَالطَّيْرُ صَفَّتْ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ج

۳- آیاتی که دارای چند جمله است، ولی علامت وقف ندارد و شایسته است که بر آنها نیز توقف کنیم. در متن آیات کتاب آموزش قرآن، بین این جمله ها مقداری فاصله ایجاد شده تا تشخیص آنها آسان تر شود و معمولاً اول این جمله ها حرفی مانند (وَ... ف... ثُمَّ...) آمده است.
 مانند :

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا
 فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ج

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ج

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از رمزینه سریع پاسخ گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة النور

۱ رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ
 ۲ وَآيَتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ
 ۳ وَالْأَبْصَارُ ﴿٢٧﴾ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمُ
 ۴ مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ
 ۵ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً
 ۶ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فَوْقَهُ
 ۷ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٩﴾ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ
 ۸ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ
 ۹ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْدِ يَرُهَا
 ۱۰ وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ
 ۱۱ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَبَّحَتْ كُلُّ
 ۱۲ قَد عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

انجام می‌دهند ، دانست

معنا	کلمه	ردیف
.... (در اینجا) می‌داند	عَلِمَ	۴
...	يَفْعَلُونَ	۵
بازگشت (بازگشتن)	مَصِير	۶

معنا	کلمه	ردیف
تسبیح می‌کند	يُسَبِّحُ	۱
هر کس، کسی که، چه کسی	مَنْ	۲
پرنده، پرندگان	طَيْر	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- يُسَبِّحُ لَهُ :

۲- مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۳- بِمَا يَفْعَلُونَ :

۴- أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ :

۵- وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ :

۱- بهتر است کلمه «مَنْ» در این ترکیب معنا نشود.

الف) ترجمه این دو آیه شریفه از سوره نور را کامل کنید.

۱- أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
آباندیدی ... .. را تسبیح می کند ... .. و ... .. است؛

۲- وَالطَّيْرُ صَفَّتْ: و نیز ... در حالی که در آسمان پرواز می کنند.

۳- كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
همه این موجودات راه نیایش و تسبیح خود را می دانند.

۴- وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿۴۱﴾ و ... .. است ... ..

۵- وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ و ... ..

۶- وَ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿۴۲﴾ و ... .. است ... ..

ب) در صفحه ۳۵۳ قرآن کریم خداوند به مردان و زنان مؤمن درباره عفاف و حجاب دستوراتی داده است. آنها را بیابید و یکی را همراه با ترجمه بنویسید.^۱

حجاب و عفاف در قرآن

یام قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- برای ترجمه برخی از کلمه‌ها و ترکیب‌های مشکل تر قرآن کریم می‌توانید از دبیران، والدین و روحانی مسجد محل خود کمک بگیرید. همچنین استفاده از قرآن‌های دارای ترجمه نیز در این گونه موارد مفید است.

نامه‌ای از یک پدر به فرزند

فرزندم حسن!

قلب نوجوان مانند زمین، آماده پذیرش هر بذری است.

من در تربیت تو شتاب کردم تا تو به دنبال چیزهایی که دیگران آنها را تجربه کرده و تو را از تجربه دوباره آنها بی‌نیاز ساخته‌اند نروی.

فرزندم، من در کردار و رفتار پیشینیان دقت کرده و سرگذشت آنها را مطالعه کردم. قسمت‌های روشن و شیرین زندگی آنها را از دوران تیره و بدبختی آنها شناختم.

من به عنوان پدر، از هر حادثه‌ای که در گذشته پیش آمده است، آنهایی را که زیبا و شیرین بوده است برای تو انتخاب کردم مانند هر پدر مهربانی که نیکی‌ها و خوبی‌ها را برای فرزندش می‌پسندد. من نیز خواستم تو را با آن خوبی‌ها تربیت کنم.

فرزندم! تو در آغاز زندگی هستی. نفسی پاک و سالم داری.

پس! در آغاز راه و در اول تربیت تصمیم گرفتم کتاب خدای

توانا و بزرگ یعنی قرآن کریم را همراه با تفسیر آیات آن به تو

بیاموزم و قوانین اسلام و احکام حلال و حرام را به تو تعلیم

دهم و به چیزی دیگر نپردازم.

پدرت

علی بن ابیطالب^۱

آیا شما می‌توانید بگویید چرا امام علی علیه السلام تربیت فرزند خود را از آموزش قرآن شروع کرده است؟

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۵۰ تا ۳۵۵ قرآن

کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۵۳ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خاندانی
نورانی

۱- بخشی از نامه امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام به فرزندشان امام حسن مجتبی علیه السلام در کتاب نهج البلاغه، نامه ۳۱.

جلسه اول

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ لَيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ
بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۖ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

باد و خاک و آب و آتش، بنده اند
مولوی

فعالیت

آیات ۴۷ و ۴۸ سوره فرقان را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

با توجه به آیات به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- خداوند چه نعمت‌هایی را در شب و چه نعمت‌هایی را در روز برای انسان قرار داده است؟
- ۲- چرا خداوند حرکت بادها را بشارت آفرین معرفی می‌کند؟

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از رمزینه سریع پاسخ گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الفرقان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَلَمِينَ

نَذِيرًا ﴿١﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ

وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ

فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ

شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا

وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ

فَقَدْ جَاءَ وظَلَمًا وَزورًا ﴿٤﴾ وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكَتَبَهَا

فَهِيَ ثَمَلِي عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي

يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

١
٢
٣
٤
٥
٦
٧
٨
٩
١٠
١١

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

قرآن ، جهانیان ، فرزند ، همتا ، فروفرستاد

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
هشداردهنده	نَذِير	۵	نازل کرد، ...	نَزَّلَ	۱
...	وَلَدٌ	۶	وسیلهٔ تشخیص حق از باطل، یکی از نام‌های ...	فُرْقَانٌ	۲
شریک، ...	شَرِيكٌ	۷	می‌باشد	يَكُونُ	۳
اندازه‌گیری کرد	قَدَّرَ	۸	....، مردم	عَالَمِيْنَ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۴- شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ :

۵- كُلُّ شَيْءٍ :

۶- فَقَدَّرَهُ :

۱- نَزَّلَ الْفُرْقَانَ :

۲- عَلَى عَبْدِهِ :

۳- لِلْعَالَمِيْنَ :

همان طور که می‌دانید «لِ» یعنی «برای»؛ هرگاه این حرف قبل از فعل بیاید به صورت «تا» معنا می‌شود و تغییر جزئی در معنای فعل ایجاد می‌شود؛ مانند:

لِ + يَكُونُ (می‌باشد) ← لِيَكُونَ: تا باشد

اینک ترجمه این ترکیب‌ها را کامل کنید.

لِيَعْلَمَ: تا بداند	←	يَعْلَمُ (می‌داند)	+ لِ
لِيَعْلَمُوا: تا ...	←	يَعْلَمُونَ (...)	
لِيَتَعَقَلُوا: ...	←	تَتَعَقَلُونَ (...)	
لِيَتُؤْمِنُوا: ...	←	تُؤْمِنُونَ (ایمان می‌آورید)	

الف) ترجمه دو آیه اول سوره فرقان را کامل کنید.

۱- تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ

پرخیر است ... .. را ... ..

۲- لِيَكُونَ لِلْعُلَمَاءِ نَذِيرًا

... ..

۳- الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

... .. و ... ..

۴- وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا

و ندارد ...

۵- وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ

و نیست ... ..

۶- وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ

و ... .. را

۷- فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا

پس ... .. را به طور دقیق و کامل.

ب) در صفحه ۳۵۶ قرآن کریم چند پیام کوتاه و پر معنای قرآن آمده است. در دوره ابتدایی نیز با این پیام‌ها آشنا شده‌اید. یکی از آنها را همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۵۶ تا ۳۶۱ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۵۶ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های
نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «ح» و «ع»

حرف «ح» به صورت غلیظ با گرفتگی گلو تلفظ می‌شود؛ و در قرائت نماز پرکاربرد است.

مانند:	حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	الْحَمْدُ لِلَّهِ
	الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ	قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
	سُبْحَانَ اللَّهِ	وَرَحْمَةُ اللَّهِ

حرف «ع» نیز به صورت غلیظ و با فشردگی گلو تلفظ می‌شود؛ و در قرائت نماز پرکاربرد است.

مانند:	أَعُوذُ بِاللَّهِ	رَبِّ الْعَالَمِينَ
	إِيَّاكَ نَعْبُدُ	وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
	أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ	السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ دو حروف «ح» و «ع» دقت کنید تا شما نیز به این شیوه، صحیح و زیبا بخوانید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از رمزینه سریع پاسخ گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الفرقان

۱ أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا
 ۲ ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا
 ۳ يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ
 ۴ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ
 ۵ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾
 ۶ لِنُحْيِيَ بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
 ۷ وَأَنْسَى كَثِيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا
 ۸ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا
 ۹ فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تَطِيعُ الْكُفْرِينَ
 ۱۰ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ
 ۱۱ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا
 ۱۲ بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ
 ۱۳ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

بشارت، آب، پوشش، قرارداد، خواب

معنا	کلمه	ردیف
بادها، جمع ریح	رِيّاح	۶
بشارت دهنده، ...	بُشْر، بُشْرِيّ	۷
...	ماء	۸
پاک، پاک کننده	طَهوْر	۹

معنا	کلمه	ردیف
...	جَعَلَ	۱
لباس، ...	لِبّاس	۲
...	نَوْم	۳
آرامش و استراحت	سُبّات	۴
فرستاد	أَرْسَلَ	۵

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- وَهُوَ الَّذِي :
- ۲- جَعَلَ لَكُمْ :
- ۳- اللَّيْلِ لِبَاسًا :
- ۴- وَالنَّوْمِ سُبَاتًا :
- ۵- وَجَعَلَ النَّهَارَ :
- ۶- أَرْسَلَ الرِّيْحَ بُشْرًا :
- ۷- وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ :
- ۸- مَاءً طَهُورًا :

(الف) ترجمه این دو آیه شریفه از سوره فرقان را کامل کنید.

۱- وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِّبَاسًا: و ... .. را ...

۲- وَالنَّوْمَ سُبَاتًا: و ... را (برای) ...

۳- وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ و ... .. را (برای) تلاش و زندگی.

۴- وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ و ... .. را

۵- بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ... ، پیش از رحمت خود (باران)

۶- وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ و ... .. را

(ب) در دو صفحه آخر سوره فرقان، خداوند ویژگی‌های بندگان خوب خود را برشمرده است. آخرین ویژگی ایشان آن است که از خدا می‌خواهند تا آنها را نمونه، الگو، پیشوا و امام برای متقین قرار دهد. به نظر شما کسی که چنین درخواستی از خدا دارد، باید دوران نوجوانی خود را چگونه بگذراند؟

وَأَجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٢﴾

سوره فرقان

(پروردگارا) ما را برای اهل تقوا امام و الگو قرار ده.

پيام قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۶۲ تا ۳۶۶ قرآن کریم

را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۶۶ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های نورانی

جلسه اول

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٧﴾
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

همه عالم جمال طلعت اوست تا که را چشم این نظر باشد
عدی

فعالیت

آیات ۷ تا ۹ سوره شعراء را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیات، به پرسش زیر پاسخ دهید :
رویش گیاهان گوناگون و ارزشمند، نشانه چه چیزی است؟

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیات را از حفظ بخوانید.

سورة الشعراء

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ طَسَمَ ۱ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ
 ۳ نَفْسَكَ إِلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۳ إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ
 ۴ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خُضِعِينَ ۴ وَمَا يَأْتِيهِمْ
 ۵ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ۵
 ۶ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءٌ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۶
 ۷ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ
 ۸ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۸
 ۹ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۹ وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى
 ۱۰ أَنْ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۱۰ قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ۱۰
 ۱۱ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ۱۱ وَيَضِيقُ صَدْرِي
 ۱۲ وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ ۱۲ وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ
 ۱۳ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ۱۳ قَالَ كَلَّا فَذْهَبَا بِآيَاتِنَا
 ۱۴ إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ۱۴ فَآتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ
 ۱۵ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۱۵ أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ۱۷

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

نبود، آیا، رویانندیم

معنا	کلمه	ردیف
نوع، گونه	زَوْج	۴
نه، نیست	ما	۵
...، نیست	ما كَانَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	أَ	۱
چقدر، چه بسیار	كَمْ	۲
...	أَنْبَتْنَا	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- كَمْ أَنْبَتْنَا:

۲- مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ:

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً:

دو نکته:

۱- گاهی فعل مفرد با توجه به سایر اجزای جمله به صورت جمع معنا می‌شود؛ مانند:

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ: پس سجده کردند فرشتگان ججر، ۳۰

۲- معمولاً در جمله‌هایی که با «إِنَّ» شروع می‌شود حرف تأکید «لَمْ» نیز می‌آید؛ اما لازم نیست در فارسی این

حرف را نیز معنا کنیم. مانند:

إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ: قطعاً خدا نسبت به مردم بسیار دلسوز و مهربان است. حج، ۶۵

این دو عبارت را معنا کنید.

۱- وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ : و ... بیشتر آنها
 ۲- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً : .....

فعالیت سوم

الف) ترجمه این آیات از سوره شعراء را کامل کنید.

۱- أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ و ... نگاه و دقت نکردند به ...

۲- كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ (گیاه) ... و مفید.

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً .....

۴- وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ .....

ب) آخرین آیه صفحه ۳۷۰ قرآن کریم، یک دعای زیبای قرآنی است. با دقت در آیات قبل از آن بیان کنید که این دعا از زبان کدام پیامبر بزرگ خدا در قرآن آمده است. دعا را همراه با ترجمه بنویسید، سعی کنید آن را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۶۷ تا ۳۷۱ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۷۰ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خازنهای نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «غ» و «ق»

دو حرف «غ» و «ق» در فارسی، گاه با یکدیگر اشتباه شده و به جای یکدیگر خوانده می‌شوند. در قرائت قرآن و نماز «غ» به صورت نرم و قابل کشش تلفظ می‌شود؛ مانند:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي

ولی «ق» به صورت محکم و غیر قابل کشش، از ته گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند:

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُ وَأَقْعُدُ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ «غ» و «ق» دقت کنید تا شما نیز به این شیوه، صحیح و زیبا بخوانید.

سورة الشعراء

۱ كَذَّبَتْ قَوْمُ نوحِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوحٌ
 ۲ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾ اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
 ۳ وَاطِيعُونَ ﴿١٠٨﴾ وَمَا سَأَلْكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِي
 ۴ اِلَّا عَلَى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاطِيعُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوا
 ۵ اَنْتُمْ مِنْ لَدُنْكَ وَاتَّبَعَكَ الْاِرْذٰلُوْنَ ﴿١١١﴾ قَالَ وَمَا عَلِمِىْ بِمَا
 ۶ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٢﴾ اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلَى رَبِّىْ لَوْ تَشْعُرُوْنَ ﴿١١٣﴾
 ۷ وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٤﴾ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١١٥﴾
 ۸ قَالُوا لَيْن لَّمْ تَنْتَه يَنْوُحْ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمَرْجُوْمِيْنَ ﴿١١٦﴾
 ۹ قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِىْ كَذَّبُوْنِ ﴿١١٧﴾ فَافْتَحْ بَيْنِىْ وَبَيْنَهُمْ
 ۱۰ فَتْحًا وَنَجِّنِىْ وَمَنْ مَعِىْ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٨﴾ فَاَنْجَيْنٰهُ
 ۱۱ وَمَنْ مَعَهُ ۙ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ اَغْرَقْنَا
 ۱۲ بَعْدَ الْبٰقِيْنَ ﴿١٢٠﴾ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لٰآيَةً ۙ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ
 ۱۳ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٢١﴾ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٢٢﴾

الف) ترجمه این آیات شریفه از سوره شعراء را کامل کنید.

۱- كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

۲- إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

۳- إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

۴- فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ﴿١٢٦﴾

ب) با دقت در آیات درس و نیز آیات سوره شعراء متوجه می شوید که همه پیامبران علاوه بر دستور به تقوای الهی، مردم را به موضوع مهم دیگری نیز فرمان داده اند؛ این فرمان را یافته و آیه کوتاه و پرمعنای این دو دستور را همراه با معنا بنویسید.

سایه قرآنی

متن :

ترجمه :

- ۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۷۲ تا ۳۷۶ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۳۷۳ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

(حضرت یحیی) با پدر و مادر خود نیک رفتار بود، و زورگویی نافرمان نبود.

سورة مریم

در قرآن بارها احترام به پدر و مادر سفارش شده است. اهمیت نیکی به پدر و مادر به اندازه‌ای است که خداوند این دستور را بلافاصله پس از دستور به اطاعت و عبادت خود آورده است. از اینجا فهمیده می‌شود که تنها حقی که بالاتر و برتر از حق پدر و مادر است حق خداوند است و تنها وقتی می‌توان از دستور پدر و مادر سرپیچی کرد که فرمان آنها برخلاف فرمان خداوند باشد، در غیر این صورت اطاعت از پدر و مادر واجب است.

برخی از سفارش‌های قرآن کریم در مورد احترام به پدر و مادر به شرح زیر است.^۱

- به پدر و مادر احسان و نیکی کنید. **إسراء ۲۳، لقمان ۱۴، نساء ۳۶، عنکبوت ۸، انعام ۱۵۱، أحقاف ۱۵، بقره ۸۳ و ۲۱۵**
- با پدر و مادر با احترام سخن بگویید و کوچک‌ترین کلامی که موجب رنجش آنها شود به زبان نیاورید.

إسراء ۲۳

- آنها را از خود مرانید و آزارشان ندهید. **إسراء ۲۳**
- از آنها تشکر کنید. **لقمان ۱۴**
- از مال خود در حق پدر و مادر انفاق کنید. **بقره ۲۱۵**
- از روی محبت و لطف، بال‌های تواضع خود را در برابر پدر و مادر بگسترانید. **إسراء ۲۳ و ۲۴**
- در دوران پیری از آنها پرستاری کنید. **إسراء ۲۳ و ۲۴**
- از خداوند برای آنان رحمت و مغفرت طلب کنید. **إسراء ۲۳ و ۲۴**
- حضرت عیسی (ع) گفت: خداوند مرا به نیکی به مادرم سفارش کرده است. **مریم ۳۲**

۱- خوب است به این آیات مراجعه کنید.

درس چهارم

جلسه اول

رَبِّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ

الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ

وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ

وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

چون سلیمان، از خدا حاجت بخواه   والدینت را دعا کن هرپکاه

فعالیت

آیه ۱۹ سوره نمل را همراه با رمزینہ سریع پاسخ بخوانید و ترجمہ آن را در بخش درک و فہم آیات این درس کامل کنید.

پدر

با توجه به آیه به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- شکر نعمت عقل، زبان، سلامتی و پدر و مادر در چیست؟
- ۲- شرط ورود در جمع بندگان صالح و شایسته خداوند چیست؟

حفظ

یک پیام از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة النمل

۱ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ
 ۲ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾ وَوَرِثَ
 ۳ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ
 ۴ وَآتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّا هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾
 ۵ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِبِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ
 ۶ فَهُمْ يُوْزَعُونَ ﴿١٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ
 ۷ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ
 ۸ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمْ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا
 ۹ وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
 ۱۰ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
 ۱۱ وَادْخُلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

درک معنا

فعالیت اول

شکر می‌کنم ، عمل می‌کنم

جدول زیر را کامل کنید.

معنا	کلمه	ردیف
نعمت دادی	أَنْعَمْتَ	۴
...	أَعْمَلُ	۵

معنا	کلمه	ردیف
که، اینکه	أَنْ	۱
...	أَشْكُرُ	۲
که، چیزی که، کسی که	الَّتِي	۳

فعالیت دوم

به الگوی زیر و تغییر جزئی که در معنای فعل پیش می‌آید، توجه کنید.

أَنْ + أَعْبُدُ : که + عبادت می‌کنم ← أَنْ أَعْبُدُ : که عبادت کنم
 لِ + يَعْلَمُونَ : تا + می‌دانند ← لِيَعْلَمُوا : تا بدانند

تمرین

اینک معنای این ترکیب‌ها را کامل کنید.

أَنْ + أَتْلُو : ... + تلاوت می‌کنم ← أَنْ أَتْلُو : ...
 لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ : برای قومی که ... ، لِعَلَّهْم يَشْكُرُونَ : تا آنها ...

فعالیت سوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- وَقَالَ رَبِّي :
 ۲- أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ :
 ۳- أَنْعَمْتَ عَلَيَّ :
 ۴- وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ :
 ۵- وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا :
 ۶- بِرَحْمَتِكَ :

۱- رَبِّي = زبّی = با زبّی : ای پروردگار من، پروردگارا

۲- عَلَيَّ = عَلَى + ی : بر من

الف) ترجمه این جمله‌های قرآنی را از سوره نمل کامل کنید.

۱- وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ

و (حضرت سلیمان) گفت: ... به من الهام کن ... .. را،

۲- أَلَّتْ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ

.....

۳- وَ أَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ

و ... .. که آن کار موجب رضایت تو است؛

۴- وَ أَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

و وارد کن مرا به کمک ... خودت در (گروه) ... شایسته‌ات.

ب) این کلام زیبارا که به نقل از حضرت سلیمان عليه السلام در صفحه ۳۸ قرآن کریم آمده است، ترجمه کنید. به نظر شما این کلام چه نکات قابل توجهی دارد؟ سعی کنید آن را حفظ کرده، در زمان مناسب آن را به کار ببرید.

هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

ترجمه: .....

پيام قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۷۷ تا ۳۸۱ قرآن

کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۸ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خاندانی
نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «ص» و «ط»

حرف «ص» به صورت درشت و پر، با تکیه به گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند :

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

اللَّهُ الصَّمَدُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

حرف «ط» نیز به صورت درشت و پر، با تکیه به گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ دو حرف «ص» و «ط» دقت کنید تا شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة النمل

۱ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ط
 ۲ ۗاللَّهُ خَيْرٌ أَمَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ ۗأَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 ۳ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ
 ۴ ذَاتِ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ۗأَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ ج
 ۵ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾ ۗأَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ
 ۶ خِلْفَهَا أَنْهَرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ
 ۷ حَاجِزًا ط ۗأَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ ج بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ ۗأَمَّنْ
 ۸ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ
 ۹ خُلْفَاءَ ۗالْأَرْضِ ط ۗأَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ ج قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ ۗأَمَّنْ
 ۱۰ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيْحَ بُشْرًا بَيْنَ
 ۱۱ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ط ۗأَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ ج تَعَلَىٰ اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾ ۗأَمَّنْ
 ۱۲ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ط
 ۱۳ ۗأَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ ج قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

با ، شریک قرار می دهند ، دریا

معنا	کلمه	ردیف
...، همراه با	مَعَ	۴
بتراست	تَعَالَى	۵
...	يُشْرِكُونَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
خشکی، صحرا	بَرّ	۱
...	بَحْر	۲
می فرستد	يُرْسِلُ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۴- أَيْلَهُ مَعَ اللَّهِ :

۱- يَهْدِيكُمْ :

۵- تَعَالَى اللَّهُ :

۲- فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ :

۶- عَمَّا يُشْرِكُونَ :

۳- وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيحَ :

۱- عَمَّا = عَن + مَا : از آنچه

الف) ترجمه این آیه از سوره مبارکه نمل را کامل کنید.

۱- أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

یا کسی که ..... و ...

۲- وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ

و ... .. را ... ، پیش از رحمت خود (باران)

۳- أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ

!؟ .....

۴- تَعَلَى اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

.....

ب) آخرین آیه صفحه ۳۸۴ قرآن کریم از حرکت کوه‌ها که به نظر ساکن می‌رسند، پرده برداشته است؛ خبری که در زمان نزول قرآن کریم، انسان‌ها و حتی دانشمندان، هیچ آگاهی نسبت به آن نداشتند.

حرکت کوه‌ها

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

۸۸

سوره نمل

کوه‌ها را می‌بینی و آنها را ساکن می‌پنداری، در حالی که مانند ابرها در حرکت اند.

سیام قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۸۲ تا ۳۸۵ قرآن کریم

را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۸۴ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی انتخاب و معنا کنید.

خازنهای
نورانی

«ما وقتی بچه بودیم، همه می‌نشستیم و مادرم قرآن می‌خواند؛ خیلی هم قرآن را شیرین و قشنگ می‌خواند. ما بچه‌ها دور مادر جمع می‌شدیم و ایشان به مناسبت آیه‌هایی که می‌خواندند، زندگی پیامبران را برای ما تعریف می‌کردند. خود من، اولین بار، زندگی حضرت موسی، حضرت ابراهیم و بعضی از پیامبران دیگر را از زبان مادرم، هنگام خواندن قرآن شنیدم.»

***

این خاطره یکی از خاطرات رهبر معظم انقلاب است. ایشان از دوران کودکی و نوجوانی به قرآن کریم و جلسات قرآنی بسیار علاقه‌مند بودند و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، با تشکیل جلسات قرآنی، جوانان را با قرآن کریم آشنا می‌کردند و خواندن، فهمیدن، تدبر و دقت در معنای آیات و معارف قرآن را به آنها می‌آموختند. مردم مشهد مقدس از جلسات ایشان در مسجد کرامت، خاطرات خوب و به یادماندنی دارند.

***

در اینجا برخی از خاطرات و سخنان ایشان را برای شما نقل می‌کنیم.

۱- در دوران طاغوت، من در مشهد جلسات تفسیر و درس قرآن داشتم. به جوانانی که می‌آمدند، می‌گفتم هر کدام از شماها یک قرآن همراه داشته باشید؛ اگر در جایی منتظر کاری می‌ایستید و فراغت پیدا می‌کنید، یک

دقیقه، دو دقیقه، پنج دقیقه، نیم ساعت قرآن را باز کنید و به تلاوت آن مشغول شوید تا با این کتاب انس پیدا کنید.

۲- خواندن قرآن، از اول تا آخر یک چیز لازمی است. باید قرآن را از اول تا آخر خواند؛ باز دوباره از اول تا آخر؛ تا همه معارف قرآنی یکجا با ذهن انسان آشنا شود. البته معلمینی لازمند تا برای ما تفسیر کنند و معارف آیات را برای ما بیان کنند.

۳- اول باید قرآن را خوب بخوانید؛ تلاوت را خوب، زیبا و جامع و صحیح بخوانید. دوم معانی و مفاهیم قرآنی را بفهمید و سوم قرآن را حفظ کنید. حفظ قرآن خیلی مهم است شما جوان‌ها به این احتیاج دارید و می‌توانید (این کار را انجام دهید). تکرار آیات قرآنی و انس دائمی با قرآن، به شما فرصت می‌دهد که در قرآن تدبر کنید.

۴- عزیزان من! جوانان پاکدل انقلابی ما! رابطه خود را روز به روز با قرآن بیشتر کنید. قرآن بخوانید و در آن تدبر کنید. دشمن نمی‌خواهد مسلمانان آیات قرآن را مثل عِلْم^۱ در دست بگیرند؛ چون قرآن تکلیف‌ها را معین کرده است؛ تکلیف مسلمانان را، تکلیف جهاد را، تکلیف زندگی اسلامی و مرگ اسلامی را. ما باید رابطه‌مان را با قرآن روز به روز مستحکم‌تر کنیم.

۵- هر کدام از شما جوان‌ها که آیه‌ای از قرآن را خوب می‌خوانید، یا بخشی از قرآن را خوب حفظ می‌کنید یا با مفهومی از مفاهیم قرآن آشنا می‌شوید، بنده با همه وجود در مقابل پروردگار شکر و سپاس می‌کنم و می‌گویم «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ».

درس پنجم

جلسه اول

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

ای وارث پیامبر و قرآن و دین، بیا
غلام ضامن کار

فعالیت

آیه ۵ سوره قصص را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیه به سؤال زیر پاسخ دهید :
اراده و خواست خداوند در مورد مستضعفان زمین چیست؟

حفظ

این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة القصص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طَسَمَ ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ تَتْلُوا عَلَيْكَ

مِنْ نَبَأِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا

يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيُونَ

نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ

عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً

وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا

يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذَا

خِفَتْ عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي

إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

١
٢
٣
٤
٥
٦
٧
٨
٩
١٠
١١
١٢

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

امامان ، وارثان ، پیشوایان ، قرار می دهیم ، خبر

معنا	کلمه	ردیف
...	نَجْعَلُ	۴
... ، ... جمع امام	أَيْمَّةَ	۵
جانشینان، ...	وَارِثِينَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
تلاوت می کنیم، می خوانیم	تَتْلُوا	۱
... ، جمع : ابناء	نَبَأًا	۲
می خواهیم	نُرِيدُ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- نَتْلُوا عَلَيْكَ :

۲- مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ :

۳- عَلَى الَّذِينَ :

۴- وَنَجَعَلَهُمْ آيَةً :

۵- وَنَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ :

الف) ترجمه دو آیه از آیات آغازین سوره قصص را کامل کنید.

۱- نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ

۲- لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

۳- وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ

و ... منت گذاریم بر مستضعفان ...

۴- وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً

۵- وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ (یعنی آنها را در زمین به حکومت برسانیم.)

ب) در صفحه ۳۸۸ قرآن کریم، داستان رسیدن حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام به شهر «مَدین» آمده است. وقتی حضرت موسی به این شهر رسید از شدت خستگی به سایه درختی پناه برد. او در آن شهر هیچ کس و هیچ چیزی نداشت؛ اما خدا را از یاد نبرد و چنین دعا کرد:

دعای حضرت موسی (ع)

سوره قصص

رَبِّ اِنِّی لِمَا اَنْزَلْتَ اِلَیَّ مِنْ خَیْرِ فَقِیْرٌ

بروردگارا، هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم.

یام قرآنی

چه خوب است این دعای زیبا و پر معنا را با توجه به معنای آن حفظ کنیم و در قنوت نماز خود بخوانیم.

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۸۵ تا ۳۹۰ قرآن کریم

را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۸۸ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خاندانی
نورانی

۱- این شهر در ساحل شمال شرقی دریای سرخ قرار دارد.

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «ذ» و «ث»

حرف «ث» به صورت نوک زبانی و قرار دادن زبان بین دندان، تلفظ می‌گردد؛ مانند :

أَلْهَاكُمْ التَّكَاثُرُ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

حرف «ذ» نیز به صورت نوک زبانی و قرار دادن زبان بین دندان تلفظ می‌گردد؛ مانند :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ «ث» و «ذ» دقت کنید تا شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة القصص

۱ اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مَوْسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ ۗ وَآتَيْنَاهُ
 ۲ مِنَ الْكُنُوزِ مَا اِنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوتُوا بِالْعُصْبَةِ اُولِيَ الْقُوَّةِ
 ۳ اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾
 ۴ وَابْتَغَ فِيمَا آتَاكَ اللّٰهُ الدّٰرَ الْآخِرَةَ ۗ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ
 ۵ مِنَ الدُّنْيَا ۗ وَاحْسِنْ كَمَا احْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ۗ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ
 ۶ فِى الْاَرْضِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾ قَالَ اِنَّمَا
 ۷ اوتيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۗ اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ
 ۸ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَّ اَكْثَرُ
 ۹ جَمْعًا ۗ وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ
 ۱۰ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۗ قَالَ الَّذِيْنَ يُرِيدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
 ۱۱ يٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا اوتِيَ قَارُونَ ۗ اِنَّهٗ لَذُو حَظٍّ عَظِيْمٍ ﴿٧٩﴾
 ۱۲ وَقَالَ الَّذِيْنَ اوتُوا الْعِلْمَ وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ
 ۱۳ لِمَنْ اٰمَنَ وَّ عَمِلَ صٰلِحًا ۗ وَلَا يُلَقَّهَا اِلَّا الصّٰبِرُونَ ﴿٨٠﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

دوست دارد ، نیکی کرد ، خرابکاران ، تباهی

معنا	کلمه	ردیف
فساد ، ...	فَسَادٌ	۴
...	يُجِبُّ	۵
مفسدان ، ...	مُفْسِدِينَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
نیکی کن	أَحْسِنَ	۱
همان طور که	كَمَا	۲
...، نیکوساخت	أَحْسَنَ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- وَ أَحْسِنَ :

۲- كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ :

۳- إِنَّ اللَّهَ :

۴- لَا يُجِبُّ الْمُفْسِدِينَ :

۵- وَاللَّهُ لَا يُجِبُّ الْفَسَادَ :

الف) ترجمه این آیه زیبا و پر معنای سوره قصص را کامل کنید.

۱- وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ

و طلب کن در آنچه داده است به تو ... ، خانه ... را ،

۲- وَلَا تَتَسَنَّ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

و فراموش مکن بهره خود را ... ..

۳- وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ

و .....

۴- وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ

و هرگز طلب مکن ... را ... ..

۵- إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

.....

ب) در صفحه ۳۹۴ قرآن کریم چند پیام قرآنی زیبا آمده است. یکی از آنها را انتخاب کرده و معنا کنید.

سایم قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۹۱ تا ۳۹۶ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۹۴ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ
 كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا
 وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ
 لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

معبودهای باطل، چون تار عنکبوت اند   بایک نسیم ایمان، معدوم و بی ثبوت اند

فعالیت

آیه ۴۱ سوره عنکبوت را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

- با توجه به آیه به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:
- چرا خانه و خانواده عنکبوت، سست بنیان است؟
  - این مثال درباره چه کسانی به کار می‌رود؛ چرا؟

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة العنكبوت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

۱ **اَلَمْ** ۱ **اَحْسَبِ النَّاسِ** اَنْ يُّتْرَكُوْا اَنْ يَقُوْلُوْا اٰمَنَّا

وَهُمْ لَا يُفْتَنُوْنَ ۲ **وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ**

فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا **وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِيْنَ** ۳

اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاَتِ اَنْ يَسْبِقُوْنَا سَآءَ

مَا يَحْكُمُوْنَ ۴ **مَنْ كَانَ يَرْجُوَ لِقَاءَ اللّٰهِ** فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ

لَا تِ ۵ **وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ** ۵ **وَمَنْ جُهَدَ** فَاِنَّمَا يَجْهَدُ

لِنَفْسِهٖ ۶ **اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ** عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ۶ **وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا**

وَعَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاَتِهِمْ **وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ**

اَحْسَنَ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۷ **وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ**

حُسْنًا **وَ اِنْ جُهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِيْ** مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ

فَلَا تُطِعْهُمَا ۸ **اِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ** فَاُنْبِئِكُمْ **بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ** ۸

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

ایمان آوردیم، بی نیاز، جهاد و تلاش می کند

معنا	کلمه	ردیف
...	يُجَاهِدُ	۴
خود، جان، جمع: أَنْفُسَ	نَفْسَ	۵
...	عَنَى	۶

معنا	کلمه	ردیف
گمان کرد	حَسِبَ	۱
...	أَمَّنَا	۲
جهاد و تلاش کرد	جَاهَدَ	۳

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل کنید.

هُمْ ← أَنْفُسَهُمْ : خودشان
 كُمْ ← ... : ...
 نَا ← ... : ...

ه ← نَفْسَهُ : خودش
 هَا ← ... : ...
 كَ ← ... : ...
 ي ← ... : ...

فعالیت سوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۴- يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۲ :

۱- أَحْسِبَ النَّاسَ :

۵- إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ :

۲- أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا :

۶- عَنِ الْعُلَمَاءِ :

۳- وَمَنْ جَاهَدَ :

۲- لِنَفْسِهِ = لِ + نَفْس + ه : برای (به نفع) خودش

۱- أَنْ + يَقُولُونَ ← أَنْ يَقُولُوا : که بگویند

الف) ترجمه این دو آیه از آیات آغازین سوره عنکبوت را کامل کنید.

۱- أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا

... .. که (به حال خود) رها می‌شوند وقتی که ... .. ،

۲- أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿۲﴾

وقتی که ... .. و ... آزمایش نمی‌شوند؟!

۳- وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ

و .....

۴- إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿۶﴾

.....

ب) قرآن کریم ما را به گردش در زمین برای آموختن مسائل گوناگون و نیز عبرت و پند گرفتن از سرگذشت امت‌های مختلف، سفارش می‌کند. یکی از این آیات زیبا و پرمعنا در صفحه ۳۹۸ قرآن کریم آمده است. قسمت ابتدای آیه را به عنوان پیام انتخاب و معنا کنید.

آفرینش و قدرت خدا

پایام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۹۶ تا ۴۰۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۳۹۸ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های
نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «ظ» و «ض»

حرف «ظ» مثل «ذ» به صورت نوک زبانی، ولی درشت و پر، تلفظ می شود؛ مانند :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا

يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

حرف «ض» مثل «ظ» به صورت نوک زبانی و درشت، ولی محکم تلفظ می گردد؛ مانند :

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ

إِرْحَمْ عَبْدَكَ الضَّعِيفَ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ «ظ» و «ض» دقت کنید؛

تا شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة العنكبوت

۱ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ
 ۲ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ
 ۳ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
 ۴ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا
 ۵ لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
 ۶ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾
 ۷ أَتْلُ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ
 ۸ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
 ۹ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَا تُجَادِلُوا
 ۱۰ أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا
 ۱۱ مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ
 ۱۲ وَالْهُنَا وَالْهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

دوستان ، مَثَل ، گرفت

معنا	کلمه	ردیف
مانند	كَ	۵
...	إِتَّخَذَ، إِتَّخَذَتْ	۶
اگر، ای کاش	لَوْ	۷
می دانستند	كَانُوا يَعْلَمُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...، داستان	مَثَل	۱
گرفتند	إِتَّخَذُوا	۲
به جای، غیر از	مِنْ دُونِ	۳
سرپرستان، ... جمع ولی	أَوْلِيَاءَ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- مَثَلُ الَّذِينَ :

۲- إِتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ :

۳- كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ :

۴- إِتَّخَذَتْ بَيْتًا :

۵- لَبِئَتْ الْعَنكَبُوتِ :

الف) ترجمه این آیه از سوره عنکبوت را کامل کنید.

۱- مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ

۲- كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا

... است که ... ای

۳- وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ

و ... سست‌ترین ... است؛

۴- لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

ب) آخرین آیه سوره عنکبوت یکی از زیباترین و امیدبخش‌ترین آیات قرآن کریم است؛ این آیه و معنای آن را بنویسید و خوب است آن را حفظ کنید.

سایم قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۰۱ تا ۴۰۴ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۰۳ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

جایگاه زن در قرآن

توجه به مقام زن در قرآن کریم از آن رو اهمیت دارد که قرآن چنین حقایقی را زمانی درباره زنان بیان داشته که کاملاً با افکار آن دوران متفاوت بوده است. این مطالب به خوبی نشان می دهد که آنچه در قرآن آمده ریشه در علم الهی دارد و منطبق بر فطرت الهی و ثابت انسان است.

مقام زن در قرآن^۱

- ۱- جامعه از زن و مرد تشکیل یافته است. **حجرات ۱۳**
- ۲- ملاک برتری تقوای الهی است نه مرد یا زن بودن. **حجرات ۱۳**
- ۳- زن و مرد از فطرت یکسان انسانی برخوردارند. **روم ۳۰**
- ۴- ارزش کار زن و مرد یکسان است. **آل عمران ۱۹۵**
- ۵- زن و مرد هر دو مکلف و مسئول اند. **نساء ۱۲۴**
- ۶- وعده برخوردار شدن از سعادت کامل و بهشت به هر دو داده شده است. **نحل ۹۷- مؤمن ۴۰**

- ۷- زن استقلال اقتصادی دارد. **نساء ۳۲**
- ۸- زن همه جا در القاب و مزایای انسانی و ایمانی و کسب فضیلت و پاداش های اخروی، هم پایه مرد است. **احزاب ۳۵- حدید ۱۲ و ۱۸**
- ۹- وظیفه مهم نظارت همگانی در جامعه (امر به معروف و نهی از منکر) هم بر عهده مرد و هم بر عهده زن است. **توبه ۷۱**
- ۱۰- احترام به دختر در قرآن تأکید شده است. **نحل ۵۸ و ۵۹**
- ۱۱- قرآن، بیشتر زحمات مادران را به فرزندان یادآوری کرده است. **لقمان ۱۴**
- ۱۲- قرآن مردان را به معاشرت نیکو با زنان موظف می کند. **نساء ۱۹**

۱- برگرفته از کتاب «گذری بر قرآن» تألیف جعفر شیخ الاسلامی.

جلسه اول

وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾
 يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غٰفِلُونَ ﴿٧﴾

هر روزِ عمرِ مشق کن این شعر ناب را فردایِ مرگ، اول صبح قیامت است

فعالیت

آیات ۶ و ۷ سوره روم را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

با توجه به آیات به پرسش زیر پاسخ دهید :
 چه عاملی موجب غفلت از آخرت می شود؟

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة الروم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ الم ۱ غَلَبَتِ الرُّومُ ۲ فِي آدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ
 ۲ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ۳ فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ
 ۳ وَمِنْ بَعْدُ ۴ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ۵ بِنَصْرِ اللَّهِ
 ۴ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ ۶ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۷ وَعَدَّ اللَّهُ
 ۵ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۸
 ۶ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ
 ۷ غِفلُونَ ۹ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
 ۸ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۱۰ وَإِنَّ
 ۹ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِإِلْقَاءِ رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ۱۱ أَوَلَمْ يَسِيرُوا
 ۱۰ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 ۱۱ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا
 ۱۲ أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
 ۱۳ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۱۴

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

زندگی، ظاهری، افراد غافل

معنا	کلمه	ردیف
تَخَلَّفَ نمی‌کند، خلاف نمی‌کند	لَا يُخَلِّفُ	۱
...	ظَاهِرًا	۲
حیات، ...	حَيَاةَ	۳
...، افراد بی‌توجه	غَافِلُونَ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- وَعَدَ اللَّهُ : ۵- وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ :

۲- لَا يُخَلِّفُ اللَّهُ وَعْدَهُ : ۶- هُمْ غَافِلُونَ :

۳- وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ : ۷- وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ :

۴- لَا يَعْلَمُونَ : ۸- عَمَّا تَعْمَلُونَ :

۱- گاهی در جمله‌های منفی، حرف «بِ» می‌آید و معنای جمله را تأکید می‌کند؛ اما این حرف در فارسی معنا نمی‌شود.

۲- عَمَّا = عن + ما : از آنچه

الف) ترجمه این جمله‌ها و آیات قرآنی از سوره روم را کامل کنید.

۱- وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعَدَهُ

۲- وَالْكَثِيرَ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

۳- يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

۴- وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غٰفِلُونَ ﴿٧﴾

۵- ... فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ... ﴿٦٠﴾

ب) آیه‌ای در صفحه ۴۰۶ قرآن کریم، آفرینش آسمان‌ها و زمین و گوناگونی زبان‌ها و رنگ‌های آدمیان را از آیات الهی برشمرده است. این آیه را همراه با ترجمه بنویسید. به نظر شما چرا چنین پدیده‌هایی از آیات الهی است؟

زبان‌ها و رنگ‌های گوناگون

پيام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۰۴ تا ۴۱۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۰۶ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های نورانی

۱- تکرار ضمیر گاهی برای تأکید معنای جمله است و می‌توان آن را در فارسی ترجمه نکرد.

با توجه به ضرورت صحت قرائت نماز، اذکار و جمله‌های نماز را از رمزبنده سریع پاسخ گوش کنید و با پیروی از آن، شما نیز هر جمله را با دقت صحیح بخوانید. به ویژه حروف خاصی که با رنگ قرمز نوشته شده است.

تکبیر

اللَّهُ أَكْبَرُ

ذکر بعد از رُکوع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

اِسْتِغَاذَه

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

ذکر سجده

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

سورة حمد

اِسْتِغْفَار

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ذکر برخاستن

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُ وَأَقْعُدُ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دُعای قنوت

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

تَسْبِيحَاتِ اَرْبَعَه

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

وَلَا الضَّالِّينَ

سورة توحيد

تَشْهَدُ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

اللَّهُ الصَّمَدُ

سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

ذکر رُکوع

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

سُورَةُ لُقْمَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱ الْم ۱ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۲ هُدًى وَرَحْمَةً
 ۲ لِلْمُحْسِنِينَ ۳ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
 ۳ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۴ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ
 ۴ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۵ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي
 ۵ لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا
 ۶ هُزُوًا ۶ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۷ وَإِذَاتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا
 ۷ وَلَى مُسْتَكْبِرًا كَان لَمْ يَسْمَعْهَا كَانَتْ فِي أذُنَيْهِ وَقَرَأَ
 ۸ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۹ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 ۹ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۱۰ خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا
 ۱۰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۱۱ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
 ۱۱ تَرَوْنَهَا وَالْقِي فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا
 ۱۲ مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۱۳ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا
 ۱۳ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ۱۴ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا
 ۱۴ خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۱۵ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۱۱

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

اقامه می کنند، حکمت آموز، یقین دارند

معنا	کلمه	ردیف
این، آن	تِلْكَ	۱
...	حَكِيم	۲
...، برپا می کنند	يُقِيمُونَ	۳
می پردازند	يُؤْتُونَ	۴
...	يُوقِنُونَ	۵

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- آيَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ :

۲- يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ :

۳- وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ :

۴- هُمْ يُوقِنُونَ :

الف) آیات ۱ تا ۵ سوره لقمان را معنا کنید.

۱- اَلَمْۤ اَرَآیۡكَ اَتٰتِکَ الْکِتٰبَ الْحَکِیْمَ ﴿۲﴾

الف لام میم .....

۲- هُدًۢی وَّرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِیْنَ ﴿۳﴾

.....

۳- اَلَّذِیْنَ یُقِیْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَیُؤْتُوْنَ الزَّکٰوةَ

.....

۴- وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ یُوقِنُوْنَ ﴿۴﴾

و .....

ب) در صفحه ۴۱۲ قرآن کریم پندهای جناب لقمان به فرزندش آمده است. این آیات، نکات و پیام‌های قرآنی بسیار زیبا و مهمی دارد. یکی از این پیام‌ها را انتخاب کرده و همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۱۱ تا ۴۱۷ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۱۲ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

دوران کودکی و نوجوانی من، دورانی پر فعالیت و پرفراز و نشیب بود. تحرک و جنب و جوش زیادی داشتم. به نظر خودم تحرک و بی‌قراری من بیشتر ناشی از یک حس حقیقت‌جویی بود، احساسی که مرا وادار می‌کرد همیشه به دنبال واقعیت بگردم و در زندگی فردی صادق باشم. در همان دوران تحصیل سفرهای زیادی به کشورهای اروپایی داشتم به طوری که تقریباً تمام اروپا را گشتم.

من به‌عنوان یک آلمانی دوستان زیادی داشتم که برخی از آنها مسلمان بودند. بعد از دریافت دیپلم برای ادامه تحصیل عازم

ایتالیا شدم. تصمیم گرفتم که به تحصیل زبان عربی بپردازم و در دانشگاه رم در رشته شرق‌شناسی ثبت نام کردم. با شروع درس‌های رشته زبان عربی صفحه جدیدی در زندگی من باز شد. از آنجایی که با یادگیری زبان عربی طبیعتاً با کتاب آسمانی مسلمانان قرآن کریم نیز آشنا شدم و برخی از دستورات آن را مطالعه کردم، متوجه شدم که اسلام خیلی کامل‌تر از آن چیزی بود که من تا به حال می‌پنداشتم، به همین خاطر سعی کردم تا آنجایی که می‌توانستم بیشتر بخوانم و تحقیق کنم؛ خصوصاً سعی کردم از نویسندگان مسلمان کتاب‌هایی به دست بیاورم. مطالعات من هر روز عمیق‌تر می‌شد و در همین حین نیز رابطه‌ام با مسلمانانی که به دین خودشان عمل می‌کردند بیشتر شد. تا اینکه یک زمان احساس کردم که دیگر به لحاظ قلبی مسلمان شده‌ام. اما خود را گول می‌زدم که این‌طور نیست. البته برایم کاملاً اثبات شده بود که اسلام دین واقعی است اما از اینکه اقرار به مسلمان بودن خویش کنم کمی ترس داشتم. بیشتر از همه اطمینان نداشتم که آیا طاقت گرفتن روزه را دارم یا نه؟ همچنین آیا شهامت لازم برای پوشیدن لباس و حجاب اسلامی را دارم یا نه؟

این دوران مصادف بود با ماه رمضان، با خود گفتم فرصتی است برای اینکه خودم را آزمایش کنم که آیا می‌توانم روزه بگیرم یا نه؟ و بدین ترتیب بود که درست در روز سوم ماه مبارک رمضان مسلمان شدم و به دین اسلام گرویدم و خدا را شاهد می‌گیرم که از آن روز به بعد حتی یک لحظه نیز از این عمل خود احساس پشیمانی نکرده‌ام. البته اضافه کنم که تا آن روز هنوز نمی‌دانستم که غربی‌های غیرمسلمان چقدر از اسلام دور هستند، در همان روز اول مسلمان شدنم، عده‌ای از دوستانم را از دست دادم و یک مدت برای آنان حکم دیوانه داشتم.

بعد از آن با یک مسلمان مؤمن ازدواج کردم و در این حالت بود که اطرافیانم تا اندازه‌ای تغییرات مرا پذیرفتند، شاید هم موفقیت‌های چشمگیر دانشگاهی‌ام در این امر بی‌تأثیر نبود، من به یاری خدا تمامی دوران تحصیل را با نمرات عالی سپری کردم. دکترای خویش را از دانشگاه رم گرفتم. البته همسرم در این مسئله خیلی مرا یاری داد. در این میان مشکلات گذشته تا حدودی برطرف شده است و اطرافیان مرا به عنوان یک مسلمان پذیرفته‌اند. خانواده‌ام در آلمان برای اولین بار شاهد بودند که یک مرد مسلمان چقدر بیش از یک مرد غیرمسلمان به همسر خویش کمک می‌کند و یاورهمسر خویش است و اینکه یک زن مسلمان به مراتب از یک زن غیرمسلمان از احترام و حقوق بیشتری برخوردار است.^۱

هدی (دورتا) ۱۹۹۲ ایتالیا

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ

و هر زمان آیاتی را که بر پیامبر (اسلام) نازل شده بشنوند،

تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ

چشم‌های آنها را می‌بینی که (از شوق) اشک می‌ریزد، به خاطر حقیقتی که دریافته‌اند،

يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿۸۳﴾

آنها می‌گویند: پروردگارا! ایمان آوردیم؛ پس ما را با گواهان بنویس.

سورة مائده

۱- به نقل از کتاب رستاخیزی در تاریکی، تألیف سوسن صفاوردی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنْفِقِينَ
 إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ① وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
 إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ② وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
 وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ③

راهروگر صد هنر دارد، توکل بایش

حافظ

فعالیت

آیات ۲ و ۳ سوره احزاب را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

با توجه به آیات به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- سه مصداق و نمونه مهم تقوا در آیات مطرح شده چیست؟
- ۲- در چه صورت از همراهی و پیروی از منافقین و کفار مصون می‌مانیم؟

حفظ

آیه سوم را از حفظ بخوانید.

سورة الأحزاب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ
مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي
تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ
ذَلِكَ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ
وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾ أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ
عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ
وَمَوْلِيكُمْ ۚ وَلَا يَسْ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ
وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

آگاه، پیامبر، تبعیت کن، پیروی نکن

معنا	کلمه	ردیف
...، پیروی کن	إِتَّبِعْ	۵
...، با خبر	خَبِير	۶
مدافع و پشتیبان	وَكِيل	۷

معنا	کلمه	ردیف
...	نَبِيّ	۱
پیامبر اکرم (ص)	النَّبِيِّ	۲
تقوا پیشه کن	إِتَّقِ	۳
اطاعت نکن، ...	لَا تُطِيعْ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ :

۲- اِتَّقِ اللَّهَ :

۳- عَلِيمًا حَكِيمًا :

۴- وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ :

۱- هرگاه کلمه «حکیم» برای خدا به کار رود، می‌توان آن را به همان صورت «حکیم» معنا کرد. حکیم کسی است که همه کارهای او از روی حکمت، دانایی و درستی انجام می‌شود.

الف) آیات ۱ تا ۳ سورة احزاب را معنا کنید.

۱- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ :

.....

۲- وَلَا تَطْعِ الْكُفْرِينَ وَالْمُنْفِقِينَ :

.....

۳- إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱﴾ :

.....

۴- وَاتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ :

.....

۵- إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿۲﴾ :

.....

۶- وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ :

.....

۷- وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿۳﴾ : و کافی است خدا برای ..... (بودن).

ب) در آخرین آیه صفحه ۴۲۲ قرآن کریم، خداوند ویژگی‌های مردان و زنان مسلمان را برشمرده است و آن‌گاه آنها را به آموزش و پاداشی بزرگ نوید داده است. کسب کدام یک از این صفات را برای خود مهم‌تر و باارزش‌تر می‌دانید. آنها را همراه با معنا بنویسید.

ویژگی‌هایی از مؤمنان

پيام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۱۸ تا ۴۲۲ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۲۲ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

حاذی نوری

سورة الاحزاب

۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾
 ۲ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيَ عَلَيْكُمْ
 ۳ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ
 ۴ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ
 ۵ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ
 ۶ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ
 ۷ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
 ۸ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تَطْعِ الْكُفْرِينَ وَالْمُنْفِقِينَ
 ۹ وَدَعِ أَذْنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾
 ۱۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ
 ۱۱ مِن قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ
 ۱۲ تَعْتَدُونَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

دعوت کننده، گواه، بشارت دهنده، چراغ

معنا	کلمه	ردیف
...	سِرَاج	۵
روشنی بخش	مُنِير	۶
بشارت بده	بَشِير	۷

معنا	کلمه	ردیف
فرستادیم	أَرْسَلْنَا	۱
شاهد، ...	شَاهِد	۲
...، مژده دهنده	مُبَشِّر	۳
...	دَاعِي	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ : ۴- وَ سِرَاجًا مُنِيرًا :

۲- شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا : ۵- وَبَشِيرًا لِّلْمُؤْمِنِينَ :

۳- وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ : ۶- فَضْلًا كَبِيرًا :

۱- إِنَّ + نا = إِنَّا، إِنَا : قطعاً ما

الف) آیات ۴۵ تا ۴۷ سوره احزاب را که در بزرگی و عظمت پیامبر اکرم (ص) است معنا کنید.

۱- **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا** ﴿٤٥﴾

۲- **وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا** ﴿٤٦﴾

۳- **وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بَأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا** ﴿٤٧﴾

ب) در آیه ۴۰ سوره احزاب، خداوند به ما می آموزد که پیامبر بزرگ اسلام را با چه نام و صفتی بنامیم، این نام ها را شناسایی کنید و همراه با معنای آنها بنویسید. این دو صفت چه نکته مهمی را درباره پیامبر اعظم و دین اسلام روشن می سازد؟

پیامبر بزرگ اسلام

متن :

ترجمه :

پيام قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۲۳ تا ۴۲۷ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۲۳ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

شهریار پرهیزگار

استاد شهریار پرهیزگار یکی از حافظان و قاریان ممتاز کشورمان است که شهرتی جهانی دارد. او کلّ قرآن کریم را به صورت ترتیل تلاوت کرده است؛ این ترتیل معمولاً از صدا و سیما به مناسبت‌های مختلف پخش می‌شود. در اینجا گزیده‌ای از شرح حال این حافظ و قاری موفق قرآن را، به قلم خود ایشان می‌خوانیم.

من در سال ۱۳۴۳ در تهران متولد شدم. از ده‌سالگی در جلسات قرآن شرکت می‌کردم یادگیری قرآن را ابتدا با روخوانی و سپس با قرائت ادامه دادم، به پیشنهاد پدرم همزمان با شرکت در جلسات قرائت، حفظ قرآن را نیز شروع کردم. حفظ قرآن

آن قدر برای من لذت‌بخش بود که با لطف خدا در مدت سه‌سال موفق به حفظ کامل قرآن کریم شدم.

تاکنون در مسابقات داخلی و جهانی بسیاری شرکت کرده و معمولاً رتبه اول و یا دوم را به‌دست آورده‌ام؛ همچنین یک بار در مسابقات بین‌المللی کشور عربستان مقام اول حفظ کل قرآن را به‌دست آوردم. معمولاً در مسابقات بین‌المللی حفظ و قرائت قرآن که هر سال در ایران برگزار می‌شود عضو هیئت داوری هستم.

یکی از توفیقاتی که خداوند به من عنایت فرموده تلاوت کل قرآن به صورت ترتیل است. این تلاوت، بیش از حدّ انتظام مورد استفاده مردم عزیز ایران قرار گرفته است.

من در دوران تحصیل، همراه با یادگیری قرآن، درس‌هایم را نیز می‌خواندم و اشتغال به قرآن نه تنها موجب عقب افتادن در درس‌هایم نشد، بلکه غالباً از نظر درس رتبه اول یا دوم کلاس را به‌دست می‌آوردم. پس از پایان تحصیلات متوسطه، در آزمون سراسری دانشگاه‌ها شرکت کردم و در رشته مهندسی کامپیوتر دانشگاه شهید بهشتی تهران قبول و در همین رشته فارغ‌التحصیل شدم. امیدوارم تمام دانش‌آموزان ایران در یادگیری قرآن موفق باشند، زیرا به نظر من تنها راه سعادت دنیا و آخرت روی آوردن به قرآن است.

امیدواریم شما نیز روزی از چهره‌های موفق کشور عزیزمان ایران باشید.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

و کسانی که در راه ما بکوشند، قطعاً به راه‌های خود هدایتشان خواهیم کرد و خدا همراه و یاور نیکوکاران است.

سوره عنکبوت

درس نهم

جلسه اول

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا
 وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا
 وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

کدام دانه فرو رفت در زمین که نرسد؟ چرا به دانه انسانیت این گمان باشد؟
 مولوی

فعالیت

آیه ۲ سوره سبأ را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیه به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- چه ارتباطی بین «يَلِجُ» و «يَخْرُجُ» در این آیه وجود دارد؟
- ۲- چرخه آب، چه ارتباطی با رحیم و غفور بودن خداوند دارد؟

حفظ

یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة سَبَا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ لَهٗ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ

وَلَهٗ الْحَمْدُ فِی الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِیْمُ الْخَبِیْرُ ﴿۱﴾ یَعْلَمُ

مَا یَلِجُ فِی الْاَرْضِ وَمَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمٰوٰءِ

وَمَا یَعْرُجُ فِیْهَا وَهُوَ الرَّحِیْمُ الْغَفُوْرُ ﴿۲﴾ وَقَالَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا

لَا تَأْتِنَا السَّاعَةُ قُلْ بَلٰی وَرَبِّیْ لَتَأْتِیَنَّكُمْ عِلْمُ الْغِیْبِ

لَا یَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِی السَّمٰوٰتِ وَلَا فِی الْاَرْضِ

وَلَا اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَا اَكْبَرَ اِلَّا فِی كِتٰبٍ مُّبِیْنٍ ﴿۳﴾

لِیَجْزِیَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ

مَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِیْمٌ ﴿۴﴾ وَالَّذِیْنَ سَعَوْا فِیْ اٰیٰتِنَا

مُعْجِزٰتِنَا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذٰبٌ مِّنْ رِّجْزِ الْیَمِّ ﴿۵﴾

وِیَرٰی الَّذِیْنَ اٰتُوْا الْعِلْمَ الَّذِیْ اُنزِلَ اِلَیْكَ مِنْ رَبِّكَ

هُوَ الْحَقُّ وَیَهْدِیْ اِلٰی صِرَاطٍ الْعَزِیْزِ الْحَمِیْدِ ﴿۶﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

خارج می شود ، می داند ، نازل می شود

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
...	يَنْزِلُ	۴	...	يَعْلَمُ	۱
بالا می رود	يَعْرُجُ	۵	فرو می رود	يَلِجُ	۲
داخل می کند	يُولِجُ	۶	...	يَخْرُجُ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ :

۲- وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا :

۳- وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ :

۴- وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا :

۵- يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ :

۶- وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ :

الف) آیه دوم سوره مبارکه سبأ را ترجمه کنید.

۱- يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا

۲- وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا

۳- وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

ب) در صفحه ۴۳۱ قرآن کریم، خداوند خطاب به پیامبر اکرم می فرماید ما تو را برای همه مردم فرستادیم. این آیه را که بیانگر دعوت جهانی اسلام است یافته و همراه با معنای آن بنویسید.

سایه قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۲۸ تا ۴۳۴ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۳۱ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

سورة فاطر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱
 ۲ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ
 ۳ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَّةَ ۖ وَرُبْعَ ۚ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ
 ۴ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ
 ۵ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ
 ۶ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
 ۷ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ
 ۸ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآَنِي تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾
 ۹ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۚ
 ۱۰ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّ وَعَدَ اللَّهُ
 ۱۱ حَقًّا ۚ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ
 ۱۲ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ
 ۱۳ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

روزی می دهد، یاد کنید

معنا	کلمه	ردیف
پدید آورنده	فاطِر	۱
...	أذْکُرُوا	۲
...	یَرْزُقُ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱- فاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۲- يَا أَيُّهَا النَّاسُ :

۳- أذْکُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ :

۴- يَرْزُقُكُمْ :

الف) این جمله‌ها و آیات قرآنی از سوره فاطر را ترجمه کنید.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ... ﴿۱﴾

۲- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ :

۳- هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ :

۴- لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَإِنِّي تَوَفَّكُونَ ﴿۲﴾

... .. ، پس چگونه (با این حال) منحرف می‌شوید؟! ... ..

ب) در صفحه ۴۳۶ قرآن کریم، خداوند می‌فرماید همه مردم نیازمند خدا هستند و تنها اوست که از همه چیز بی‌نیاز است. این آیه شریفه را یافته و همراه با معنای آن بنویسید.

خدای بی‌نیاز، انسان نیازمند

متن :

ترجمه :

سایم قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۳۴ تا ۴۴۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۳۶ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های نورانی

قرآن بخوان

با تو کر خواهی سخن گوید خدا، قرآن بخوان
تا شود روح تو با حق آشنا، قرآن بخوان
«رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا» ندای رحمت است
می دهد «قرآن» به جان دل صفا، قرآن بخوان
ای بشر! یاد خدا، آرامش دل می دهد
در دمنان را بود «قرآن» دوا، قرآن بخوان
دام ها کترده شیطان در میر عمر تو
تا که ایمن باشی از این دام ها، قرآن بخوان
چون بود «قرآن» حسان! برنامه عمر بشر
تا که توفیق عمل یابی، بسا قرآن بخوان

حجیب الله چاپچیان (حسان)

فعالیت گروهی

این شعر را همراه با رمزینه سریع پاسخ به صورت دسته جمعی بخوانید.

جلسه اول

سَلِّمْ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ﴿١٠٩﴾

كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٠﴾

اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١١﴾

دستور خدا، سلام بر توست   ذکر تو و احترام بر توست

فعالیت

آیات ۱۰۹ تا ۱۱۱ سوره صافات را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید :

- ۱- خداوند حضرت ابراهیم علیه السلام را در این آیات چگونه توصیف می‌کند؟
- ۲- چگونه می‌توانیم از کسانی باشیم که خداوند بر آنها سلام و درود می‌فرستد؟

حفظ

این سه جمله (پیام قرآنی) را از حفظ بخوانید.

سورة يس

۱ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾
 ۲ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
 ۳ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا
 ۴ وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾
 ۵ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَا
 ۶ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾ قَالُوا إِنَّا نَطَّيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا
 ۷ لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَائِرُكُمْ
 ۸ مَعَكُمْ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ مِنْ
 ۹ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يُقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾
 ۱۰ اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾ وَمَالِي
 ۱۱ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ
 ۱۲ آلِهَةً إِنْ يُرِدِنِ الرَّحْمَنُ بَضْرًا لَّا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا
 ۱۳ وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنْتُ
 ۱۴ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
 ۱۵ يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

عبادت می‌کنم ، راه‌یافتگان ، شهر ، تبعیت کنید ، پدید آورد ، مرد

معنا	کلمه	ردیف
هدایت شدگان، ...	مُهْتَدُونَ	۵
...	أَعْبُدُ	۶
...	فَطَرَ	۷
بازگرداننده می‌شوید	تُرْجَعُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	مَدِينَةَ	۱
...	رَجُلٌ	۲
... ، پیروی کنید	اتَّبِعُوا	۳
درخواست می‌کند	يَسْأَلُ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- قَالَ يُقَوْمُ:

۲- اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ:

۳- مَنْ لَا يَسْأَلْكُمْ أَجْرًا:

۴- وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ:

۵- قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ:

۱- یا قوم = یا قومی : ای قوم من

الف) ترجمه این آیات از سوره مبارکه «یس» را کامل کنید.

۱- وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ ..... ی شتابان!

۲- قَالَ يَوْمَ إِتَّبَعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

۳- إِتَّبَعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا

۴- وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

۵- وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي

۶- وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

ب) در صفحه ۴۴۴ قرآن کریم، خداوند یادآوری می‌کند که ای فرزندان آدم مگر من با شما عهد نبستم که شیطان را عبادت و اطاعت نکنید و مرا عبادت کنید که راه راست و درست همین است. این دو آیه را یافته و حداقل یکی از آنها را همراه با معنا بنویسید.

راه راست

سایم قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۴۰ تا ۴۴۵ قرآن کریم

را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۴۴ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه مایی
نورانی

۱- در اینجا «لَا أَعْبُدُ» را به صورت «عبادت نکنم» معنا کنید. ۲- فَطَرَنِي = فَطَرَ + ن + ی: پدید آورد (آفرید) مرا

سورة الصافات

۱ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾
 ۲ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئُ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ
 ۳ أَنِّي أَبْحُكُ فَأَنْظُرُ مَاذَا تَرَى ﴿١٠٢﴾ قَالَ يَا بَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ
 ۴ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٣﴾ فَلَمَّا أَسْلَمَا
 ۵ وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿١٠٥﴾ قَدْ
 ۶ صَدَقْتَ الرَّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾
 ۷ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾ وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ
 ۸ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾ سَلَّمَ
 ۹ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾
 ۱٠ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ وَبَشِّرْهُ بِإِسْحَاقَ
 ۱١ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٣﴾ وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ
 ۱٢ وَمَنْ ذُرِّيَّتَهُمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٤﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

بشارت دادیم ، جزا می دهیم

معنا	کلمه	ردیف
...	بَشَّرْنَا	۱
...، پاداش می دهیم	نَجَّزِي	۲
آن دو	هُمَا، هِمَا	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- نَجَّزِي الْمُحْسِنِينَ :

۲- عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ :

۳- وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ :

۴- نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ :

۵- وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا :

۱- نکته: در این ترکیب اولاً ضمیر «نا» در آخر معنا می‌شود و ثانیاً کلمه «مُؤْمِنِينَ» را مفرد معنا می‌کنیم؛

یعنی به جای «بندگان ما مؤمنان» می‌گوییم: «بندگان مؤمن ما»

الف) آیات ۱۰۹ تا ۱۱۲ سوره صافات را ترجمه کنید.

۱- سَلِّمْ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ﴿۱۰۹﴾

۲- كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۱۰﴾

۳- اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۱۱﴾

۴- وَبَشِّرْنٰهٗ بِاِسْحٰقَ نَبِيًّا مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۱۲﴾

ب) آیا می دانید که خوب است در پایان کلاس قرآن، سه آیه آخر سوره صافات را بخوانیم. در این آیات ابتدا پروردگار بزرگ را از هر گونه نقص یا تصوّر نادرستی پاک و منزّه می دانیم، آنگاه بر پیامبران او درود می فرستیم و در آخر بیان می کنیم که هرگونه حمد و سپاس مخصوص پروردگار جهانیان است. این سه آیه را همراه با معنا بنویسید، سعی کرده آنها را حفظ کنید.

پایان نیک سخن

پيام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۴۶ تا ۴۵۲ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۵۲ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

تفسیر نمونه

سوره بقره آیه ۲۰۸

هر فردی که قرآن کریم را بخواند و بتواند کلمات قرآن را برای خود ترجمه کند، معانی آیات را متوجه می‌شود، ولی بعضی از آیات را افراد متخصص در قرآن باید توضیح بیشتری بدهند تا ابعاد مختلف آن بیشتر معلوم شود. به کتاب‌هایی که آیات قرآن را ترجمه کرده و درباره آن توضیحات بیشتری مانند، دلائل نزول آن آیه یا سوره، زمان نزول و معانی و مقصود آیات با توجه به سایر آیات و سخنان پیشوایان دین آورده‌اند، کتاب تفسیر قرآن گفته می‌شود. در جهان اسلام تاکنون برای قرآن حدود پانصد تفسیر نوشته شده است که برخی از آن تفاسیر به بیست‌الی سی جلد می‌رسد. یکی از تفاسیر بسیار خوب، تفسیر نمونه نام دارد که با همکاری جمعی از دانشمندان و زیر نظر آیت‌الله مکارم شیرازی در ۲۷ جلد تألیف شده است.

این تفسیر برای شما حداقل به دو گونه قابل استفاده است.

- ۱- با توجه به آیه و سوره‌ای که می‌خواهید مطالعه کنید به تفسیر آن سوره در تفسیر نمونه مراجعه می‌نمایید. مثلاً برای مطالعه بیشتر درباره سوره آل عمران می‌توانید به جلد دوم و سوم تفسیر نمونه مراجعه کنید.
  - ۲- اگر موضوع خاصی در نظر دارید که می‌خواهید درباره آن از قرآن استفاده بیشتری کنید باید به فهرست موضوعی تفسیر نمونه مراجعه نمایید و از فهرست موضوعی، موضوع خاصی را که در نظر دارید پیدا کنید. روش کار با فهرست موضوعی بدین شکل است.
- شما برای پیدا کردن هر مطلب نخست به فهرست الفبایی که در آغاز کتاب «فهرست موضوعی تفسیر نمونه» است مراجعه کنید و شماره صفحه‌ای را که در مقابل آن موضوع نوشته شده در نظر بگیرید، بعد همان صفحه را در همان کتاب فهرست موضوعی پیدا کنید، در آنجا عناوین زیادی می‌بینید که درباره مطلب مورد نظر شماست و جای آن در یکی از جلد‌های ۱ تا ۲۷ تفسیر نمونه با ذکر صفحات دقیقاً روشن شده است.
- مثلاً می‌خواهید بدانید در مورد «شیطان» در قرآن مجید و در ۲۷ جلد تفسیر نمونه چه مطالبی آمده است.

کلمه شیطان را در فهرست الفبایی و در حرف «ش» پیدا می کنید، می بینید در مقابل آن صفحه ۱۳۷ نوشته شده است. بعد صفحه ۱۳۷ را باز می کنید، می بینید عناوین زیادی در حدود ۵۵ موضوع در تفسیر نمونه از قرآن کریم درباره شیطان آمده است.

مانند:

صفحه	جلد	موضوع	
۴۶۵	۱۲	آیا شیطان فرشته بود؟	۱
۴۶۲	۱۲	آیا ابلیس از «جن» است؟	۲
۱۹۳	۱	خداوند شیطان را شیطان نیافرید.	۳
۱۸۹	۲۶	چرا شیطان را «خناس» می گویند؟	۴
۳۹۹	۱۱	چرا از «شیطان رجیم» به خدا پناه می بریم؟	۵

بیتراه، هست، سخن
ناصرکام شیرازی

تفسیر نمونه

بیتراه، هست، سخن
ناصرکام شیرازی

هنگامی که به آن آدرس‌ها دقیقاً مراجعه کنید، کل مطالب مربوط به موضوع شیطان را پیدا خواهید کرد و این برای صرفه‌جویی در وقت و رسیدن به مقصود بسیار مفید و مؤثر است. خوب است شما نیز با کمک دبیر قرآن خود و با استفاده از فهرست موضوعی تفسیر نمونه و جلد‌های مختلف تفسیر نمونه، این کار را عملاً انجام دهید.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

ما قرآن را به زبان عربی نازل کردیم تا در آن اندیشه کنید.

سورة يوسف

جلسه اول

فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

همشین تو از توبه باید تا تو را عقل و دین پنهانید
عدی

فعالیت

آیات ۱۷ و ۱۸ سوره زمر را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

- با توجه به آیات به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:
- ۱- بندگان خردمند خداوند «أُولُوا الْأَلْبَابِ» چه کسانی هستند؟
  - ۲- تفاوت «قول حَسَن» و «قول أَحْسَن» چیست؟ آیا باید به هر سخنی گوش داد؟

حفظ

سه جمله اول این آیات را از حفظ بخوانید.

سورة ص

۱ وَ هَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾
 ۲ إِذ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ
 ۳ بَغِي بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ
 ۴ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ
 ۵ نَعَجَةً وَلِي نَعَجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي
 ۶ فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى تِعَاجِهِ
 ۷ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ
 ۸ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا
 ۹ فَتَنُوهُ فَأَسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهُ
 ۱۰ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴿٢٥﴾ يٰدَاوُدُ
 ۱۱ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ
 ۱۲ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ
 ۱۳ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

تبعیت نکن، راه، هوی و هوس، جانشین

معنا	کلمه	ردیف
...	هَوَى	۴
گمراه می کند	يُضِلُّ	۵
...، جمع: سُبُل	سَبِيل	۶

معنا	کلمه	ردیف
خلیفه، ...	خَلِيفَة	۱
حکم کن، قضاوت کن	أَحْكَمْ	۲
...، پیروی نکن	لَا تَتَّبِعْ	۳

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- يَدْأُوْدُ:

۲- اِنَّا جَعَلْنٰكَ:

۳- خَلِيفَةً فِي الْاَرْضِ:

۴- فَيُضِلُّكَ:

۵- عَنِ سَبِيلِ اللّٰهِ:

الف) ترجمه آیه ۲۶ سوره «ص» را کامل کنید.

۱- يٰدَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْاَرْضِ :

۲- فَاَحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ :

۳- وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى :

۴- فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ :

۵- اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ :

۶- لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ :

۷- بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾
 زیرا فراموش کردند ..... را

ب) در صفحه ۴۵۵ قرآن کریم، خداوند قرآن را کتابی معرفی می کند که دارای خیر و برکت بی پایان است و از ما می خواهد که در آیات آن تدبّر کنیم. این آیه را یافته و آن را همراه با معنا بنویسید.

تدبّر در آیات قرآن

متن :

ترجمه :

پایم قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۵۳ تا ۴۵۸ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۵۵ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

سورة الزمر

۱ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾
 ۲ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ
 ۳ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ
 ۴ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾ فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ
 ۵ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 ۶ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ
 ۷ ظُلُمٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلُمْ ۗ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ
 ۸ عِبَادَهُ ۗ يَعْبُدِ فَاَتَّقُونَ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ
 ۹ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى ۗ فَبَشِّرْ عِبَادِ
 ۱۰ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ۗ
 ۱۱ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

سخن ، عبادت می کنند ، هدایت کرد ، اجتناب کردند از ، تبعیت می کنند

معنا	کلمه	ردیف
... گفتار	قَوْل	۵
... پیروی می کنند	يَتَّبِعُونَ	۶
...	هَدَى	۷
خردمندان	أَوْلُو الْأَلْبَابِ	۸

معنا	کلمه	ردیف
... دوری کردند از	اجْتَنَبُوا	۱
...	يَعْبُدُونَ	۲
بازگشتند	أَنَابُوا	۳
گوش می دهند به	يَسْتَمِعُونَ	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۴- يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ :

۱- اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ :

۵- فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ :

۲- أَن يَعْبُدُوهَا :

۶- هَدَاهُمُ اللَّهُ :

۳- فَبَشِّرْ عِبَادِ :

۱- أَن يَعْبُدُوهَا = آن + يَعْبُدُونَ + ها : که عبادت کنند آن را ۲- عِبَادٍ = عبادی : بندگان من

۳- هَدَاهُمُ اللَّهُ = هدای + هُم

الف) آیات ۱۷ و ۱۸ سوره زمر را معنا کنید.

۱- وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ :

۲- لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

۳- الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

۴- أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۖ وَآلَٰئِكَ هُمُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

و..... همان.....

ب) در صفحه ۴۶۲ قرآن کریم آمده است؛ آیا خداوند برای دفاع و حمایت از بنده اش کافی نیست؟! این کلام قدرت آفرین و امیدبخش را یافته، همراه با معنای آن بنویسید.

فقط خدا!

متن :

ترجمه :

سایه قرآنی

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۵۸ تا ۴۶۷ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۶۲ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

پرواز به سوی آسمان

آیا شما تاکنون فضانوردان و کوهنوردان را با لباس مخصوصشان دیده‌اید؟ به نظر شما چرا آنان، این لباس مخصوص را، که در پشت آن کیسه‌ای از اکسیژن است، می‌پوشند؟ و اگر آن کیسه اکسیژن همراه آنان نباشد، چه اتفاقی می‌افتد؟ شاید در هواپیما زمانی که مهماندار توضیح می‌دهد که اگر در داخل هواپیما اختلالی در تنفس شما پیش آمد، ماسک در اختیار شما قرار می‌گیرد، توجه شما جلب شده باشد. از زمانی که انسان سفرهای آسمانی همچون سفر به کره ماه را آغاز

کرد، متوجه شد که هر چه از زمین دورتر شود و به طرف بالا برود اکسیژن کمتر می‌شود و نفس کشیدن مشکل می‌گردد تا جایی که اگر در ارتفاعات بالاتر، کیسه اکسیژن همراه او نباشد دچار خفگی خواهد شد. از پرواز انسان به سوی آسمان بیش از یکصد سال هم نمی‌گذرد و آگاهی نداشتن از این پدیده مهم باعث قربانی شدن افراد زیادی در ابتدای پیدایش بالن‌ها و هواپیماها گردید. از این رو در هواپیماهای پیشرفته امروزی دستگاه‌های تنظیم فشار هوا و اکسیژن قرار داده شده است.

شاید برای شما جالب باشد که بدانید موضوع کمبود اکسیژن در ارتفاعات و تنگی نفس را قرآن کریم ۱۴۰۰ سال پیش خبر داده است: ^۱

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ

هرکس را خداوند اراده کند که هدایتش کند، سینه‌اش را در جهت فهم حقایق اسلام آماده ساخته و گسترش می‌دهد.

وَمَنْ يَرِدْ أَنْ يَضِلَّهُ يُجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا

و هرکس را خداوند اراده کند که به حال خود واگذارد تا گمراه و سرگشته شود، سینه‌اش را تنگ و فشرده و مضطرب می‌سازد.

كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ

گویی در حال پرواز و صعود به آسمان است.

سورة انعام

درس دوازدهم

جلسه اول

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٢﴾

یا غافرِ الخطایا! دریاب بی نورا یا واهبِ العطايا، تغییر ده قنارا

فعالیت

آیه ۳ سوره غافر را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

مذکر

با توجه به آیه به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- در آیه ۳ سوره غافر، خداوند خود را با چه ویژگی‌هایی معرفی کرده است؟
- ۲- دو جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ» و «إِلَيْهِ الْمَصِيرُ» با جمله «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» چه ارتباطی دارد؟

حفظ

دو جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة غافر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱
 ۲ حم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾
 ۳ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ
 ۴ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ
 ۵ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرُكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾
 ۶ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ
 ۷ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ
 ۸ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾
 ۹ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
 ۱۰ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ
 ۱۱ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
 ۱۲ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ
 ۱۳ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

آمرزنده ، قبول کننده ، قبول می کند ، بازگشت ، فروفرستادن ، کیفر

معنا	کلمه	ردیف
.... مجازات	عِقَاب	۵
صاحب، دارای	ذو، ذا، ذی	۶
نعمت فراوان	طَوَّل	۷
.... می پذیرد	يَقْبَلُ	۸

معنا	کلمه	ردیف
نازل کردن، ...	تَنْزِيل	۱
...	غَافِر	۲
پذیرنده، ...	قَابِل	۳
توبه، ...	تَوْب، تَوْبَة	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۵- شَدِيدِ الْعِقَابِ :

۶- ذِي الطَّوْلِ :

۷- يَقْبَلُ التَّوْبَةَ :

۱- تَنْزِيلُ الْكِتَابِ :

۲- مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ :

۳- غَافِرِ الذَّنْبِ :

۴- وَقَابِلِ التَّوْبِ :

الف) آیات ۱ تا ۳ سوره غافر را ترجمه کنید.

۱- حَمَّ

۲- تَنْزِيلُ الْكِتَابِ

۳- مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

۴- غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ

۵- شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّلَوِّ

۶- لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ :

۷- إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

ب) در صفحه ۴۶۸ قرآن کریم آمده است که فقط خدا را بخوانیم، در حالی که دین خود را برای او خالص می‌کنیم؛ یعنی سعی می‌کنیم همه کارهای خود را برای خدا و رضایت او انجام دهیم. این عبارت را یافته و همراه با معنا بنویسید.

فقط برای خدا

سایم قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۶۷ تا ۴۷۱ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۶۸ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه‌های نورانی

سورة غافِرٍ

۱ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
 ۲ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾
 ۳ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
 ۴ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 ۵ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
 ۶ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَانِي تُؤْفَكَونَ ﴿٦٢﴾ كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ
 ۷ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ
 ۸ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ
 ۹ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
 ۱۰ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
 ۱۱ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ
 ۱۲ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ
 ۱۳ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِلرَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

درک معنا

فعالیت اول

جدول زیر را کامل کنید.

شکل داد، غذاهای پاک، صورت‌ها، بنا

معنا	کلمه	ردیف
...	صَوَّرَ	۵
....، جمع صَوَّرَ	صُورَ	۶
...	طَيَّبَات	۷
برقرار و پرخیر است	تَبَارَكَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
بخوانید	أَدْعُوا	۱
(تا) پاسخ دهم	أَسْتَجِبُ	۲
جایگاه امن	قَرَار	۳
....، سرپناه	بِنَاء	۴

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۴- فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ:

۱- أَدْعُونِي:

۵- وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ:

۲- أَسْتَجِبْ لَكُمْ:

۶- فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ:

۳- وَصَوَّرَكُمْ:

الف) این عبارات قرآنی از سوره غافر را ترجمه کنید.

۱- وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ... ﴿٦٠﴾

۲- اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً

۳- وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ

۴- وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ

۵- ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ

۶- فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

ب) در آیات صفحه ۴۷۴ قرآن کریم، خدای مهربان، همه بندگان خود را دعوت می کند تا دست نیاز به سوی آن خالق بی نیاز بلند کرده تا خواست آنها را اجابت کند. این عبارت کوتاه، زیبا و امیدبخش را همراه با معنا بنویسید، همیشه آن را زمزمه کرده و به مفهوم آن توجه داشته باشید.

بار عام الهی

یام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۷۲ تا ۴۷۶ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۷۴ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله ساده قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

خانه های نورانی

آزمایش

- ۱- سرانگشت خود را کمی جوهری کنید و سپس روی کاغذ فشار دهید. از چند نفر از دوستان خود نیز بخواهید تا این کار را انجام دهند.
- ۲- با استفاده از ذره‌بین، اثر انگشت‌های یکدیگر را با هم مقایسه کنید.
- ۳- آیا تفاوتی بین اثر انگشت‌ها مشاهده می‌کنید؟

***

بر روی کره زمین حدود هشت میلیارد نفر انسان زندگی می‌کنند ولی خطوط سرانگشتان هیچ کدام از آنها شبیه به هم نیست، حتی دوقلوها!

شاید برای شما جالب باشد که بدانید چهارده قرن پیش، قرآن از این راز دقیق آفرینش خبر داده است. روزی شخصی از پیامبر اکرم (ص) پرسید: خداوند چگونه ما را در روز قیامت زنده خواهد کرد؟ خداوند در پاسخ آن شخص، سوره قیامت را بر پیامبر نازل کرد. در یکی از آیات این سوره چنین می‌خوانیم:

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهٗ

آیا انسان می‌پندارد که ما هرگز استخوان‌های او را جمع نخواهیم کرد؟!

بَلَىٰ قَادِرِيْنَ عَلٰى اَنْ نُّسَوِّيَ بَنَانَهٗ

ما حتی قادریم که سرانگشتان او را هم درست کنیم.

سوره قیامت

یعنی روز قیامت که خداوند مردگان را زنده می‌کند، نه تنها آفرینش مجدد انسان‌ها برایش آسان است؛ بلکه ویژگی‌های مخصوص هر شخص را نیز بازسازی می‌کند. قرآن از میان همه این ویژگی‌ها، به خطوط سرانگشتان اشاره کرده است که پیچیدگی و ظرافت آنها بسیار زیاد است. بدین گونه، قرآن از موضوعی خبر داده که برای مردم آن زمان کاملاً نامشخص بوده است، حدود ۱۵۰ سال است که دانشمندان به این راز پی برده‌اند و پلیس به این وسیله، تبهکارانی را که اثر انگشتشان در محل وقوع جرم باقی مانده است پیدا می‌کند؛ زیرا این روش یکی از مطمئن‌ترین راه‌ها برای شناسایی مجرمان است.

قرأت و نیایش

بخشی از مناجات امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام در مسجد کوفه

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْإِمَانَ
يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ
إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

خدایا! از تو امان می‌خواهم
روزی که هیچ مال و اولادی سود نمی‌دهد،
مگر کسی که قلبی سالم [از آلودگی‌ها] به پیشگاه خداوند بیاورد.
سوره شعرا، آیات ۸۸ و ۸۹

وَأَسْأَلُكَ الْإِمَانَ
يَوْمَ يَعْزُضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ
يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

و از تو امان می‌خواهم
روزی که ستمکار [از شدت حسرت] دست‌های خود را به
دندان می‌گزد،
[و] می‌گوید: ای کاش! همراه این پیامبر، راهی [به سوی حق]
انتخاب می‌کردم!

سوره فرقان، آیه ۲۷

وَأَسْأَلُكَ الْإِمَانَ
يَوْمَ يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ
فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ

و از تو امان می‌خواهم
روزی که گناهکاران را از چهره‌هایشان می‌شناسند،
پس موهای جلوی سروپاهایشان را می‌گیرند [و به دوزخ می‌اندازند].
سوره الرحمن، آیه ۴۱

وَأَسْأَلُكَ الْإِمَانَ
يَوْمَ لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَالدِيهِ
وَلَا مَوْلُوهُ هُوَ جَارٍ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا، وَنَهْ هَيْجِ فِرْزَنْدِي بِرُطْرَفِ كَنْنَنْدَهْ چِيزِي اَز [عَذَابِ] پَدْرِ خُوِيْشِ
اِسْتِ،
بِهَ يَقِيْنِ وَعَدَهْ خَدَاوَنْدِ حَقِّ اِسْتِ.

و از تو امان می‌خواهم
روزی که هیچ پدری چیزی [از عذاب را] از
فرزندش دفع نمی‌کند
و نه هیچ فرزندی برطرف‌کننده چیزی از [عذاب] پدر خویش
است،
به یقین و عده خداوند حق است.

سوره لقمان، آیه ۳۳

وَ أَسَأَلْتُكَ الْآمَانَ
 يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ
 وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ
 وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ
 و از تو امان می خواهم
 روزی که عذرخواهی ستمکاران هیچ سودی به حالشان ندارد
 و برای آنان لعنت
 و سرای بدی [چون دوزخ] است.

سورة غافر، آية ۵۲

وَ أَسَأَلْتُكَ الْآمَانَ
 يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا
 وَ الْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ
 و از تو امان می خواهم
 روزی که کسی از کسی چیزی [از عذاب] را دفع نمی کند،
 در آن روز، حکومت و فرمانروایی ویژه خداوند است.

سورة انفطار، آية ۱۹

وَ أَسَأَلْتُكَ الْآمَانَ
 يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ
 وَ أُمِّهِ وَ أَبِيهِ
 وَ صَاحِبَتِيهِ وَ بَنِيهِ
 لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ
 و از تو امان می خواهم
 روزی که آدمی از برادرش می گریزد
 و از مادر و پدرش
 و از همسر و فرزنداناش؛
 در آن روز، هرکس از آنان کاری است که او را مشغول می دارد.

وَ أَسَأَلْتُكَ الْآمَانَ
 يَوْمَ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ
 لَوِ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ
 و از تو امان می خواهم
 روزی که گناهکار آرزو می کند
 ای کاش می توانست فرزنداناش را در برابر [نجات از] عذاب
 آن روز، عوض دهد!

وَ صَاحِبَتِيهِ وَ أَخِيهِ
 وَ فَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ
 وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
 ثُمَّ يُنَجِّيهِ
 كَلَّا
 إِنَّهَا لَظِي
 نَزَاعَةٌ لِلشُّوِي
 و [نیز] همسر و برادرش را
 و خویشانِ نزدیکش را که به او پناه می دادند
 و نیز همه کسانی که در زمینند،
 تا او را [از عذاب] برهانند؛
 چنین نیست [که راه نجاتی برایش باشد]،
 همانا آتش سوزنده زبانه می کشد،
 در حالی که اعضا و پوستِ سر را برمی کند.

فهرست کلمات

سال، نهم و دهم

		آ	
۸/۱۱ حکم کن، قضاوت کن	أُحْكَمْ	۷/۲ * پدران، جمع آب	آبَاء
۷/۲ برادر	أَخٌ، أَخَوٌ، أَخَا، أَخِي	۷/۸ بیخس، بده	أَتَى
۸/۱۲ بخوانید	أُدْعُوا	۷/۱۲ پیردازید	أَتُوا
۷/۸ وقتی که، هنگامی که	إِذْ	۷/۱۰ بخشیدیم به، دادیم به	أَتَيْنَا
۸/۹ یاد کنید	أَذْكُرُوا	۸/۶ ایمان آوردیم	أَمَنَّا
۷/۴ اجازه	إِذْنٌ	۷/۱۱ ایمان آوردند	أَمَنُوا
۷/۹ برو	إِذْهَبْ		
۷/۱۲ رحم و مهربانی کن	إِرْحَمْ		
۸/۲ فرستاد	أَرْسَلَ		
۸/۸ فرستادیم	أَرْسَلْنَا		
۷/۱۲ رکوع کنید	ارْكَعُوا	۸/۳ آيا	أَيَّ
۸/۱۲ (تا) پاسخ ده	أَسْتَجِبْ	۸/۵ امامان، پیشوایان، جمع امام	أَيْمَةٌ
۷/۱۲ سجده کنید	أَسْجُدُوا	۷/۱۰ پدر، جمع : آباء	أَبٌ، أَبَوٌ، أَبِي
۸/۴ شکر می‌کنم	أَشْكُرُ	۷/۵ درها، جمع باب	أَبْوَابٌ
۷/۱۰ صبور و شکیبا باش	إِصْبِرْ	۸/۸ تبعیت کن، پیروی کن	إِتَّبِعْ
۸/۳ اطاعت کنید، پیروی کنید	أَطِيعُوا	۸/۱۰ تبعیت کنید، پیروی کنید	إِتَّبِعُوا
۸/۱۰ عبادت می‌کنم	أَعْبُدُ		إِتَّخَذَ،
۷/۳ عبادت کن	أَعْبُدْ	۸/۶ گرفت	إِتَّخَذَتْ
۷/۲ عبادت کنید	أَعْبُدُوا	۸/۶ گرفتند	إِتَّخَذُوا
۸/۴ عمل می‌کنم	أَعْمَلُ	۸/۹ بگیرد	إِتَّخَذُوا
۷/۶ درختان انگور، جمع عنب	أَعْنَابٌ	۸/۸ تقوا پیشه کن	إِتَّقِ
۷/۱۲ بیمارز	إِغْفِرْ	۸/۳ تقوا پیشه کنید، تقوا داشته باشید	إِتَّقُوا
۷/۱۲ انجام دهید	إِفْعَلُوا	۸/۱۱ اجتناب کردند از، دوری کردند از	إِجْتَنَبُوا
۸/۱ رستگار شد	أَفْلَحَ	۷/۵ قرار ده	إِجْعَلْ
۷/۱۲ به پا دارید	أَقِيمُوا	۷/۸ کسی، یکتا، یگانه	أَحَدٌ
۷/۱ بیشتر	أَكْثَرُ	۷/۸ بهتر، بهترین	أَحْسَنُ
۷/۱ مگر	إِلَّا	۸/۵ نیکوساخت	أَحْسَنَ
۷/۲ به، به سوی	إِلَى	۸/۵ نیکی کن	أَحْسِنَ
۸/۴ که، چیزی که، کسی که	أَلْتِي		

بشارت ده	۸/۸	بَشِير	۷/۶	رنگ‌ها، جمع لَوْن	ألوان
بشارت دادیم	۸/۱۰	بَشَّرْنَا	۷/۲	معبود، خدا	إله
بینا	۷/۹	بَصِير	۷/۵	دردناک	أليم
بنا، سرپناه	۸/۱۲	بِنَاء	۷/۲	یا، آيا	أَمْ
خانه‌ها، جمع بیت	۷/۶	بُيُوت	۷/۳	کار، فرمان	أمر

ت - ث

برقرار و برخیز است	۸/۱۲	تَبَارَكَ	۸/۴	که، اینکه	أَنْ
تقوا پیشه می‌کنید، تقوا دارید	۸/۳	تَتَّقُونَ	۸/۳	اگر، نه، نیست	إِنْ
بازگردانده می‌شوید	۸/۱۰	تُرْجَعُونَ	۷/۱	قطعاً	إِنَّ
برتر است	۸/۴	تَعَالَى	۷/۷	که، اینکه، قطعاً	أَنَّ
اندیشه می‌کنید	۷/۲	تَعْقِلُونَ	۷/۹	من	أَنَا
عمل می‌کنید، انجام می‌دهید	۷/۳	تَعْمَلُونَ	۸/۱۱	بازگشتند	أَنَابُوا
این، آن	۸/۷	تِلْكَ	۸/۳	روانیدیم	أَنبَتْنَا
نازل کردن، فروفرستادن	۸/۱۲	تَنْزِيل	۷/۲	تو	أَنْتَ
توکل کن	۷/۳	تَوَكَّلْ	۷/۴	شما	أَنْتُمْ
میوه‌ها، جمع ثمرة	۷/۶	ثَمَرَات	۷/۸	نازل کرد، فرو فرستاد	أَنْزَلَ

ج

آمد، آمد برای	۷/۲	جاء	۸/۴	بخشیدی، نعمت دادی	أَنْزَلْنَا
تلاش و جهاد کرد	۸/۶	جَاهَدَ	۷/۲	فقط	أَنْعَمْتَ
نادان، بی‌خرد	۷/۴	جَاهِلٌ	۷/۶	وحی کرد	إِنَّمَا
کوه‌ها، جمع جَبَل	۷/۶	جِبَالٌ	۷/۱۱	آنها	أَوْحَى
قرار داد	۸/۲	جَعَلَ	۸/۱۱	خردمندان	أُولَئِكَ
قرار دادیم	۷/۸	جَعَلْنَا	۸/۶	سرپرستان، دوستان، جمع وَلِيٍّ	أُولَئِكَ الْأَلْبَابُ
			۷/۹	خانواده	أَوْلِيَاءَ
					أَهْلٌ

ب

گمان کرد	۸/۶	حَسِبَ	۷/۱	به، با	بِـ
نیکو، خوب	۷/۱۱	حَسَنٌ	۸/۱۰	برکت دادیم	بَارَكْنَا
حکمت‌آموز، حکیم	۸/۷	حَكِيمٌ	۷/۷	باطل، بوج و بیهوده	بَاطِلٌ
حیات، زندگی	۸/۷	حَيَاةٌ	۸/۴	دریا	بَحْرٌ
			۸/۴	خشکی، صحرا	بَرٌّ
			۸/۲	بشارت دهنده، بشارت	بُشْرٌ، بُشْرَى

سَبِيل	راه، جمع : سَبِيل	۸/۱۱
سَجَدُوا	سجده کردند	۷/۸
سِرَاج	چراغ	۷/۸

ش

شَاهِد	شاهد، گواه	۸/۸
شَجَر، شَجَرَة	درخت	۷/۶
شَدِيد	سخت	۷/۴
شَرِيك	شریک، همتا	۸/۲
شِفَاء	درمان	۷/۶
شَك	شک، تردید	۸/۹
شَيْء	چیز	۷/۲

ص - ض

صَالِح	خوب، شایسته، کارخوب	۷/۹
صَدْر	سینه، جمع : صُدُور	۷/۹
صِرَاط	راه	۷/۴
صَغِيرَة،		
صَغِير	کوچک	۷/۸
صُور	صورت‌ها، جمع صُورَة	۸/۱۲
صَوَّرَ	شکل داد	۸/۱۲
ضَلال	گمراهی	۷/۱۰

ط

طُول	نعمت فراوان	۸/۱۲
طَهُور	پاک، پاک کننده	۸/۲
طَيِّبَات	غذاهای پاک	۸/۱۲
طِير	پرنده، پرنندگان	۸/۱

ظ

ظَاهِرًا	ظاهری	۸/۷

خ

خَاشِع	فروتن، متواضع	۸/۱
خَبِير	آگاه، باخبر	۸/۸
خَلَقَ	خلق کرد، آفرید	۷/۱
خَلَقْنَا	خلق کردیم، آفریدیم	۷/۱۲
خَلِيفَة	خلیفه، جانشین	۸/۱۱

د - ذ

دَاعِي	دعوت کننده	۸/۸
دُعَاء	دعا، درخواست	۷/۵
دُزَيَّة	فرزند، نسل	۷/۵
ذَلِك	این، آن	۷/۳
ذُو، ذَا، ذِي	صاحب، دارای	۸/۱۲
ذَهَبَ	رفت	۷/۱۱

ر

رَاحِمِينَ	مهربانان	۷/۱۲
رَازِق	روزی دهنده	۷/۱۱
رَجُل	مرد	۸/۱۰
رِيَّاح	بادها، جمع رِيَّاح	۸/۲

ز

زَّرَع	زراعت، کشاورزی	۷/۶
زَوْج	نوع، گونه	۸/۳
زَيِّنَة	زینت، زیبایی	۷/۸

س

سُبَات	آرامش، استراحت	۸/۲
سَبَّحَ	تسبیح گوی	۷/۱۰
سُبْحَانَ	پاک و بی عیب است	۷/۱۱

طُّلُمَات
ظَنَّ

۷/۱ تاریکی‌ها
۷/۱۱ گمان کرد

ق

۸/۱۲ پذیرنده، قبول کننده	قَابِل
۷/۲ گفت	قَالَ
۷/۴ گفتند	قَالُوا
۷/۱۰ قطعاً	قَدْ
۸/۲ اندازه‌گیری کرد	قَدَّرَ
۷/۲ توانا	قَدِير
۸/۱۲ جایگاه امن	قَرَار
۷/۲ بگو	قُلْ
۷/۸ گفتیم	قُلْنَا
۸/۱۱ سخن، گفتار	قَوْل

ع

۸/۲ جهانیان، مردم	عَالَمِينَ
۷/۵ بندگان، جمع عبد	عِبَاد
۷/۷ دشمن	عَدُوّ
۷/۴ عزتمند، شکست‌ناپذیر	عَزِيز
۸/۱۲ کیفر، مجازات	عِقَاب
۸/۱ دانست	عَلِمَ
۷/۲ بر	عَلَى
۷/۸ عمل کردند، انجام دادند	عَمِلُوا
۷/۳ از	عَنْ
۷/۵ چشمه‌ها، جمع عَيْن	عُيُون

ك

۷/۳ تو، ت	كَ
۸/۶ مانند	كَذَلِكَ
۷/۷ بود، است	كَانَ
۸/۶ می‌دانستند	كَانُوا يَعْلَمُونَ
۷/۷ بزرگ	كَبِير، كَبِيرَةٌ
۸/۳ تکذیب کرد، انکار کرد	كَذَّبَ، كَذَّبَتْ
۷/۱۱ تکذیب کردند، انکار کردند	كَذَّبُوا بِـ
۷/۱۱ این چنین	كَذَلِكَ
۷/۱۲ ارزشمند، گران قدر	كَرِيم
۷/۱۱ کافر شدند	كَفَرُوا
۷/۱ شما، تان	كُم
۸/۳ چقدر، چه بسیار	كَمْ
۸/۵ همان طور که	كَمَا
۷/۹ بودی، هستی	كُنْتُ
۷/۱۱ بودم، هستم	كُنْتُ
۷/۱۰ بودید، هستید	كُنْتُمْ
۷/۱۰ بودیم، هستیم	كُنَّا
۷/۸ غار	كَهْف

غ

۸/۱۲ آموزنده	غَايِر
۸/۷ افراد غافل، افراد بی‌توجه	غَافِلُونَ
۷/۳ بسیار آموزنده	غَفُور
۷/۱۱ غم، اندوه و ناراحتی	غَمّ
۸/۶ بی‌نیاز	غَنِيّ

ف

۷/۲ پس، و	فَ
۸/۹ پدیدآورنده، خلق کننده	فَاعِل
۸/۱ انجام دهنده	فَاعِل
۸/۲ وسیله تشخیص حق از باطل، یکی از نام‌های قرآن	فُرْقَان
۸/۵ فساد، تباهی	فَسَاد
۷/۳ لطف و رحمت	فَضْل
۸/۱۰ پدید آورد	فَطَّرَ
۷/۱ در	فِي

فَرَمَانِرَوَا	۷/۱۲	مَلِك
فَرَمَانِرَوَايِي	۷/۱۱	مُلْك
دِين، آيِين	۷/۳	مِلَّة
از	۷/۱	مِين
هَر كَس، كَسِي كِه، چِه كَسِي	۸/۱	مَنْ
بِه جَاي، غَيْرِ از	۸/۶	مِنْ دُونِ
رُوشَنِي بَخْش	۸/۸	مُنْبِر
سِرپرِست	۷/۱۲	مَوْلِي
هَدَايَتِ شَد گَان، رَاه يَافْت گَان	۸/۱۰	مُهْتَدُونِ
خَوَار كَنْدِه	۷/۱۱	مُهِين

ن

مَا، مَان	۷/۳	نَا
نَدَا كَرْد، صَدَا زْد	۷/۱۱	نَادِي
خَبْر، جَمْع: اَنْبَاء	۸/۵	نَبَأ
تَلَاوَت مِي خَوَانِيم	۸/۵	نَتَلُوا
جَزَا مِي دِهِيم، پَادَاش مِي دِهِيم	۸/۱۰	نَجْزِي
قَرَار مِي دِهِيم	۸/۵	نَجْعَلُ
سَتَار گَان، جَمْع نَجْم	۷/۶	نُجُوم
نِجَات دَادِيم	۷/۱۱	نَجِينَا
زَنبُور عَسَل	۷/۶	نَحْل
مَا	۷/۱۰	نَحْنُ
دَر خَتَانِ خَر مَا، جَمْع نَخْل	۷/۶	نَخِيل
هَشْدَار دِهَنْدِه	۸/۲	نَذِير
مِي خَوَاهِيم	۸/۵	نُرِيدُ
نَا زَل كَرْد، فِرُود فِرِستَاد	۸/۲	نَزَّلَ
يَاوَر	۷/۱۲	نَصِير
چِه خُوب ... اسْت	۷/۱۲	نَعَم
بِر نَعْمَت	۷/۱۱	نَعِيم
خُود، جَان، جَمْع: اَنْفُس	۸/۶	نَفْس
خُواب	۸/۲	نُوم

ل

بِرَاي	۷/۱	لِ
قَطْعاً	۷/۲	لَ
تَبِيعَت نَكْن، پِرُوي نَكْن	۸/۱۱	لَا تَتَّبِعْ
اطَاعَت نَكْن، پِرُوي نَكْن	۸/۸	لَا تُطِيعْ
تَخَلَّف نَمِي كَنْد،	۸/۷	لَا يُخَلِّفُ
خِلَاف نَمِي كَنْد		
لِبَاس، پُوشِش	۸/۲	لِبَاس
تَزْد	۷/۸	لُدُن
زَبَان، جَمْع: اَلْسِنَة	۷/۹	لِسَان
بِيهُودِه، كَار بِيهُودِه	۸/۱	لَعُو
مِلَاقَات، دِيدَار	۷/۹	لِقَاء
قَطْعاً	۷/۱۰	لَقَدْ
لِيكِن، وَلِي	۷/۱	لِكِنَّ
اِگَر، اِي كَاش	۸/۶	لَوْ

م

اَنْجِه	۷/۱	مَا
نِه، نِيسْت	۸/۳	مَا
اَب	۸/۲	مَاء
نُود، نِيسْت	۸/۳	مَا كَانَ
بِشَارَت دِهَنْدِه، مَزْدِه دِهَنْدِه	۸/۸	مُبَشِّر
رُوشَن	۷/۱۰	مُبِين
اِفْرَاد بَا تَقْوَا	۷/۵	مُتَّقِين
نِيكوكَار	۷/۴	مُحْسِن
شِهْر	۸/۱۰	مَدِينَة
بِيامِيرَان	۸/۳	مُرْسَلِين
بَا ز گَنْسْت، بَا ز گَنْسْتِن	۸/۱	مَصِير
بَا، هَمْرَاه بَا	۸/۴	مَعَ
رُوي گَرْدَان	۸/۱	مُعْرِض
رِستگَارَان	۸/۷	مُفْلِحُون
بِر يَا كَنْدِه	۷/۵	مُتَقِيم

درخواست می کند	۸/۱۰	يَسْأَلُ
تسبیح می کند	۸/۱	يَسْتَبِيحُ
گوش می دهند به	۸/۱۱	يَسْتَمِعُونَ
شریک قرار می دهند	۸/۴	يُشْرِكُونَ
شکر می کنند	۷/۳	يُشْكُرُونَ
گمراه می کند	۸/۱۱	يُضِلُّ
ظلم می کند، ستم می کند	۷/۸	يُظْلِمُ
عبادت می کنند	۸/۱۱	يَعْبُدُونَ
بالا می رود	۸/۹	يَعْرُجُ
تعقل و اندیشه می کنند	۷/۶	يَعْقِلُونَ
می داند	۸/۹	يَعْلَمُ
می دانند	۷/۳	يَعْلَمُونَ
انجام می دهند، عمل می کنند	۷/۷	يَعْمَلُونَ
انجام می دهند	۸/۱	يَفْعَلُونَ
قبول می کند، می پذیرد	۷/۱۲	يَقْبَلُ
می گویند	۷/۸	يَقُولُونَ
اقامه می کنند، برپا می کنند	۸/۷	يُقِيمُونَ
می باشد	۸/۲	يَكُونُ
فرو می رود	۸/۹	يَلِجُ
نازل می شود	۸/۹	يَنْزِلُ
می پردازند	۸/۷	يُؤْتُونَ
ایمان می آورند	۷/۷	يُؤْمِنُونَ
وحی می شود	۷/۹	يُوحَى
یقین دارند	۸/۷	يُوقِنُونَ
داخل می کند	۸/۹	يُولِجُ
آن روز	۷/۱۱	يَوْمَئِذٍ
هدایت می کند	۷/۷	يَهْدِي

و

واحد	۷/۳	يگانه، یک
وارثین	۸/۵	وارثان
والدئ	۷/۵	بدر و مادرم
وَجَدُوا	۷/۸	یافتند
وَعَدَ	۷/۱	وعدہ
وَكِيلٌ	۸/۸	مدافع و پشتیبان
وَلَدٌ	۸/۲	فرزند
وَيْلٌ	۷/۴	وای بر

هـ

هـ	۷/۲	او، شش، آن
ها	۷/۲	آن، شش، او
هَدَى	۸/۱۱	هدایت کرد
هَذَا	۷/۴	این
هَلْ	۷/۴	آیا
هُم	۷/۱	آنها، شان
هُمَا، هِمَا	۸/۱۰	آن دو
هُوَ	۷/۱	او
هُوَى	۸/۱۱	هوا و هوس

ی

ی	۷/۲	من، تم
يَسْتَعِينُ	۸/۱۱	تعبیت می کند، پیروی می کند
يَتَفَكَّرُونَ	۷/۶	فکر می کنند
يُجَاهِدُ	۸/۶	جهاد و تلاش می کند
يُجِبُّ	۸/۵	دوست دارد
يُخْرِجُ	۸/۹	خارج می شود
يَرْزُقُ	۸/۹	روزی می دهد
يُرْسِلُ	۸/۴	می فرستد

